

Vas-Somatose
 VASTARTALMU HUSFEHERJE.
 Legtömegesebb, étvágygerjesztő és izomzódást erősítő szer.
 A vas-somatose áll 2% vasat tartalmazó somatoseból organikus kéntelen.
 Kapható gyógyszerárakban és droguerákban.

Hogy ESZMÉNYI KEBELT

elérhessen, használja ön a **Pilules orientales**-t, melyek rövid idő alatt a kiálló nyak- és vállcsontokat eltüntetik, a kebelét fejlesztik, erősítik és ismét helyreállítják, a derékknak pedig állandóan kezes embonpoint adnak, a nélkül, hogy a derekat megsgyobbítanák.

A PILULES ORIENTALES az egészséget mindenkor előmozdítják és leg-érkenyebb véreket mellett is bevehetőek, fiatal lányok által ép úgy, mint hölgyek által, a kiknek keble a szilárdságot elvesztette vagy azt soha sem bírta. Körülbelül kéthavi könnyű kezelés. Egy doboz ára utasítással K. 6.45, bérmentve, átutavítással K. 6.75.

J. Ratió, Pharmacia, 5, Passage Verdun, Paris.
 Ausztria-Magyarország részére: **Török József** gyógyszerész.
 Budapest, Király-utca 12. 11469

MATTONI-FÉLE
GISSHÜBLER
 TERMÉSZETES
SAVANYÚ-KÚT

KALAP-KIRÁLY
 Budapest IV., Eötvös-út 6. Klotild pal.
AUTOMOBIL
 hór kalap és sapka különlegességek
 Árjegyzék küldeték. 11505

„FAKIR“
 soványít, karcsúvá tesz, szívről, hasról és csípőről a hajat eltünteti, miáltal a termet előbb, alakját vissza-nyeri. Apasztó-sók szerencsés összetétele lévén, gyors hatású és ártalmatlan. Számos hálanylevelet! Ára 8 korona. Használat után Utasítással 11412
KISS M. gyógyszerárakban, **TISZA-DOB.**

KNUTH KAROLY
 mernök és gyáros 11409
 Cs. és kir. fensége József főherceg udv. szállítója.
 Gyár és iroda:
Budapest, VII. ker., Garay-utca 10.
 Központi víz- és gőzfűtések, légszusz- és vízvezetékek, csatornázások, szellőztetések, szivattyúk, vízerőművi emelőgépek stb.
 Tervek, költségvetések, jövedelmi előirányzatok gyorsan készíttetnek.

Olcsó cseh ágytoll!
 8 kiló: új fosztott 9.60 K.
 jobb 12 K. fehér pehelypuha fosztott 18 K. 24 K. hófehér pehelypuha fosztott 30 K. 60 K.
 Szállítás portmentes, utánvétellel. A kieserelés és visszavétel portmentesítés ellenében megengedjük. 11489
Benedikt Sachsel,
 Lobes 60.
 Post Pilsen, Böhmen.

KWIZDA FERENCZ JÁN.
 cs. és kir. osztr.-magy., román kir. és bolgár fejed. udv. szállító,
 kerületi gyógyszerész Kornenburgban Bécs mellett.
KWIZDA FLUIDJA
 Kúgó védőgyeget 11288
(TURISTA-FLUID).
 Régi bevált aromatikus befűrészt az idegek és izmok erősítésére és megerősítésére. Eredményesen használva turisták, kerékpárosok és lovagok által nagyobb túrák utáni erősítésre és gyógyításra.
 Árak: 1/2 palack K 2.—
 1/4 palack K 1.20
 Kapható minden gyógyszerárakban. — Képes árjegyzék ingyen és bérmentve.
 Főrakár Magyarország részére: **Török József** gyógyszerész.
 Budapest, Király-utca 12 és Andrássy-út 26. szám.

MEGHODÍTOTTUK A VILÁGOT!

UNDERWOOD
 A világ minden részén elterjedt a legújabb típusú írógépek használata. Ezek a gépek még nagyon jelentéktelenek. Ezen az úton haladt legkedvesebb tanítványa: Szilassy Győző is, ki annyira teleszitta magát mesterének művészetével, hogy képeiket alig lehet egymástól megkülönböztetni.

RETHY BELA
 GYÓGYSZERÉSZ
PEMETEFÜZUKORKA
 BÉKÉSCSABÁN
 ÁRA 60 fillér.

Ha őszül a haja
 [ne használjon mást, mint a
„STELLA“-HAJVIZET,
 mert ez nem hajfestő, de oly vegyi összetételű szer, mely a haj eredeti színét adja vissza. Üvege 2 K.
ZOLTÁN BÉLA gyógyszerárakban,
 Budapest, V/49, Szabadság-tér, Sétány-utca sarkán. 11186

Sok millió előkelő urhölgy használja a világhírű Földes-féle!
MARGIT-CREMET,
 mely szirtalan, ártalmatlan s rögtön szépíti. A Földes-féle **MARGIT-CREME** gyorsan és biztosan ható ártalmatlan szer az epélők, májfoltok, bőrtörések, pattanások, kiütések s mindenemű bőrbaj ellen. A világ legelőkelőbb hölgyei használják és elragadtatással beszélnek annak páratlan és csodás hatásáról. Egy tégely elhasználása után erről mindenki fog győződni.
 Postán utánvétellel vagy a pénz előzetes beküldése után küldi a készítő: **Földes Kelemen** gyógyszer. Arad. Budapesti főraktár: **Török József** gyógyszer. Király-utca 12 és Andrássy-út 29. Kapható minden gyógyszerárakban.

Legkedveltebb, legjobb hajfestőszer a
MELANOGENE
 fekete és barna színben.
 Ezen kitűnő és ártalmatlan készítménnyel haját, szakált, bajszát pár percz alatt feketére vagy barnára lehet festeni. A szín állandó és a természetes szintől meg nem különböztethető. Ártalmatlan és alkalmazása igen egyszerű. Nem piszkít. 11284
 Ára 2 korona 80 fillér.

Serravallo
CHINA-BOR VASSAL
 erősítő szer gyengélkedők, vörshányók és lábadozók számára. Étvágygerjesztő, idegerősítő és vérjavító szer. 11500
 Kitűnő íz. Több mint 4000 orvosi vélemény.
J. SERRAVALLO, Trieste-Barcola.
 Vásárolható a gyógyszerárakban filliteres üvegekben 4 K 2.60, egész literes üvegekben 4 K 4.80.

1.50 frt.
2 frt. Roskopf-órak
 plombával.
 Nikkel vagy acél Roskopf-rendszere — frt 1.50
 Roskopf-strapsz-óra plombával — frt 2.—
 Duplafedelű — frt 3.40
 Arany-doublé (aranyhoz hasonló) — frt 3.50
 Val ezüst egyfed. frt 3.—
 Duplafedelű — frt 4.—
 3 erős fedelű — frt 5.—
 Eredeti avasú-Roskopf (nem rendsz.) frt 3.50
 Penti órák a szűz Mária, magyar korona, szentó földiműves vagy ló domborított képpel 10 krral drágábbak.

Kakuk-óra frt 2.50
 Zenélő ingaóra
 71 cm. magas, önmagától a legszebb dalokat, keringőket és indulókat játsza — frt 6.—
 Zene nélkül — frt 4.—
 Ötödmével — frt 4.50
 Toronyóránálissal frt 5.—
 Ébresztő-órak nikkelből — frt 1.—
 Dupla haranggal frt 2.—
 Zenélő művel — frt 4.25
 Kakuk-órak — frt 3.40
 Kerek konyhaórák frt 2.—

Ébresztő-óra 1 frt.
 éjjeli világító frt 1.58
 Dupla haranggal 2.—
Valódi ezüst 3. frt.
Remontoir-óra
 cs. és kir. fémjelzéssel
 urak, hölgyek és anak részére.
 Egyfedelű — frt 3.—
 Duplafedelű — frt 4.—
 Aranyezelű — frt 5.—
 Három erős fedél. frt 6.—
 Buzina páncéllal frt — 90
 14 kar. arany 8 főtől felj. 14 k. aranyláncok 10 főtől 14 kar. arany filbevaló 1 frt 20 krtól feljebb, 14 karátos aranygyűrűk közel 1 frt 80 krtól felj.

„A nagy óragyárhoz“ czég **MAX BÖHNEL**, órás, Wien, IV., Margarethenstrasse 38. szám.
 A cs. kir. államhivatalnokok szállítója. — Alapítva 1840. — Kérjen nagy árjegyzéket ezer képpel ingyen és bérmentve.
 Frankiin-Társulat nyomdája, (Budapesten IV., Egyetem-utca 4.) 11087

VASÁRNAPI UJSÁG
 4. SZ. 1906. (53. ÉVFOLYAM.)
 SZERKESZTŐ: HOITSY PÁL.
 FŐMUNKATÁRS: MIKSZÁTH KÁLMÁN.
 BUDAPEST, JANUÁR 28.
 Szerkesztési iroda: IV. Reáltanoda-utca 5.
 Kiadóhivatal: IV. Egyetem-utca 4.
 Előfizetési feltételek:
 Egész évre — 16 korona.
 Félévre — 8 korona.
 Negyedévre — 4 korona.
 A „Világkronika“-val negyedévenként 80 fillérrel többlet.
 Külföldi előfizetésekhöz a postailag meg-határozott viteldj is csatolandó.

TELEPY KÁROLY.
 A múlt század magyar tájfestészetének történetében még kevés az átalakulást, fejlődést jelző izmosabb művészi egyéniség. Az öreg Markó Károly, az első nagyobb hírnévre vergődött hazai tájfestő, a legjobb akarat mellett is alig nevezhető a magyar tájfestés művészetének. Élete nagy részét hazáján kívül töltötte s művészeté idegen földön, Itália derűs ege alatt fejlődött valami sokat nem ígérő bimbóból ragyogó színekben pompázó, illatozó virággá. Őt Róma és Piza környéke s végül Toscana bájos völgyei s nem a hazai tájak inspirálták. Művészeté kozmopolitikus művészet, a mit bizonyára maga is érezett, midőn csodás finomsággal festett árnyas berkeit, nyugodtan folydogáló vizeit a mythologia és a biblia

alakjaival népesítette be legörömebb. Művészetén megérezhetjük, hogy nem hazai talajban fészkeltek gyökerei. Hazai tájképeket nem is festett, csak művészetének első korszakában s ezek a képek még nagyon jelentéktelenek. Ezen az úton haladt legkedvesebb tanítványa: Szilassy Győző is, ki annyira teleszitta magát mesterének művészetével, hogy képeiket alig lehet egymástól megkülönböztetni.
 Markó másik jelentősebb magyar tanítványa: **Ligeti Antal** már a mythologiai és bibliai tájképek mellett a hazai föld szépségeinek ábrázolásával is megpróbálkozik. Krétarajzai és színvázlatai mutatják, hogy volt érzéke a naturalisztikus ábrázolási mód iránt s egyik-másik képéről igazi hazai levegő árad felénk; de ő még annyira benne van a stilizálásban s oly súlyosan nehezednek reá egy, különben min-

den tiszteletre méltó iskola szabályai, hogy teljesen befejezett műveiben gyakran elveszítí saját egyéniségét, s inkább nevezhető nagytehetségű tanítványnak, mint saját szíve sugallatát követő, önálló alkotónak. Talán ha más környezetbe jut s a közönségnek még mindig Markó erős hatása alatt álló izléséhez nem kénytelen alkalmazkodni: hazai tájképei magyarabbak és közvetlenebbek lesznek.
 Ligetivel csaknem egyidőben tűnik föl **Brodsky, Molnár és Telepy Károly**. Őket már, különösen pályájuk emelkedő pontján, megérinti az újabb idők áramlata, s ha nem rendelkeznek is Markó Károly bámulatraméltó finomságával s Ligeti Antal elvitázhatatlan választékoságával: megegyeznek abban, hogy örömezt fölkeresik, szeretettel tanulmányozzák a hazai természetet s vásznaikon élénk igye-

RÁBAKERESZTÜR. — TELEPY KÁROLY FESTMÉNYEINEK KIÁLLÍTÁSÁBÓL.

Goszlth fényképe.
TELEGY KÁROLY.

keznek varázsolni e természetnek rejtett szépségeit. A három képiró közül ma már csak a legfiatalabb: *Telegy Károly* él; de ő még ma is híven őrizi fiatal korának eszményeit s megőrizte munkakedvét is, mely mindenkor nagy tényezője volt népszerűségének. Mert bármily örvendetes fejlődést vett is a magyar tájfestészet utóbb Mészöly Géza, Paál László, Spányi, Szinnyi Merse Pál és mások műveiben, *Telegy Károlynak* mindig megmaradt a maga közönsége.

Bizonyára sokan megnézik és méltányolják azt a gazdag kiállítást is, mely a Műcsarnok termeiben jelenleg *Telegy Károly* soha nem lankadó munkakedvéről s még mindig fiatalos lelkesedéséről tesz tanúságot. Ez a derék művészünk, magas életkorra daczára is, a régi szeretettel forgatja az esetet s igazi ambícióját találja abban, hogy a hazai föld természeti szépségeinek festő tolmácsa legyen.

A kiállítás termeiben a nagyobb és kisebb kompozíciók hosszú és változatos sora bizonyítja ezt az érdeklődőnek. Nincs talán Magyarországnak olyan festői tájéka, mely *Telegy Károlyt* hidegen hagyta volna. Szeretettel festi a csendes völgykatlanokat, ép úgy, mint az égnek meredő magas hegységeket s a méltóságosan hömpölygő folyam ép úgy vonzza érdeklődését, mint a szirtékből csergedező patak. Olykor-olykor egy-egy várom is megjelenik a vásznan, a történelmi tájkép jellegét kölcsönözve művének. Mindezek a festmények csendes, borongó kedély termékei s csak elvétve mutatják az érzelmek erősebb hullámzását. S a milyen a tárgy karaktere: olyan a művész előadási modora is. Sima, választékos és behizelgő. Nem törekszik erős színhatáscsk után, a markáns jellemzés nem okoz neki gondokat. Teljesen az a becsület, régi iskola, mely a szem gyönyörködtetésére, a kedély megindítására törekszik, de művészeti problémák megoldását nem tekinti feladatának. A közönség ama része, mely mohón kap minden újítást s még a művészet túlkapásaitól sem riad vissza, ha azokat a véletlen szeszélye fölszínre sodorja, meglehet, egyhangúnak találja ezt a festési modort; de ne feledjük, hogy a művészet nem csupán a gourmandok számára dolgozik s a legtöbb ember a festészet alkotásaiban kedélye és nem elméje számára keres táplálékot. Ennek az osztálynak *Telegy Károly* már évtizedek óta kedvelt művésze, s most, midőn nagyobb kollekczióval jelenik meg előttünk, bizonyára sokaknak szerez igaz örömet.

Már pedig, a kinek van ereje és képessége ahoz, hogy művészetével kedélyünket kellemes izgalmobba hozza, nem élt hiába s megérdemli, hogy kortársai elismeréssel adózzanak működésének.

Ezért üdvözljük mi mostani, nagyobb kiállítás alkalmából *Telegy Károlyt*. Sz. T.

MEGHALT AZ ASSZONY. . . .

Meghalt az asszony, — feketével
Vonják be a mellék-szobát,
Kalapácsok üto neszével,
Bársonysuhogás hallszik át.

Öt ide tették, egymagába,
Alszik, mint sokszor azelőtt,
Vidám, virágos kis szobába —
Nem borítanak rá szemfedőt.

Puhán fekszik, mert nem merve még.
A délutáni napsugár
Arezán játszik. — Megszokott vendég:
Az ablakhoz jó egy madár.

Árnyéka röptét visszaadja
— Mint múltó sötét suhanást —
A nagy tükör csillámló lapja;
Tükrözi majd a változást:

Hogy omlik a fény a szobából,
Az asszony areza hogy mered
Egy végnélküli távolságba,
Hogy nyílnak ki a tört szemek.

Hogy alszanak el lassan, halkan
A színek mind egymás után,
Butor szövetjén, képes falban,
Halott asszony fakó haján.

Magába szívja tükör lapja
A merve változásokat,
Árny-fényével mind visszaadja. —
Áll az idő, — áll, és halad.

A tükör fényes csillámará
Hamvas fátol borul. Talán
A tükrözés nagy fáradsága
Hullámszik sűrű fátolán.

Czöbel Minka.

DAL.

Szerelmemet miért nem érted,
Vágyam, mely máglyaként lobog
És lelkemet, mely szenved érted?
Oh, mért nem érted, hogy szeretlek
Hogy szenvedésem, szenvedélyem
Czélom, reményem vagy te nekem
S a kivel mindazért beérem,
Mi egykor biztatott, te lettél?! —
Sohsem szeretted?

Oh, mért neveted ki a vágyat,
A titkon várva várt csodákat
S miből rejtőző lelkem fényt merít,
A képelet patakzó gyöngyeit,
És a gyönyört, mely rám száll nesztelen,
Ha látlak, s átóel, mint reggelen
A fát az édes hajnal rózsafátja —
Oh, mondó, hogy is tudod nevetni, árva
Szívem szerelmes vágyait?! —
Neked nem voltak álmaid?

Mezey Sándor.

GAZD'URAM KIVÁNCSI.

Elbeszélés.

Irtá Bársony István.

Odakint egyet-kettőt vakkant a kutya; s hangja halk, vontatott morgásba vész, az is elhal a szótlan csend lesz, a minő előbb is volt.

Gazd'uram mégis felérez rá odabent s felkönyökre támaszkodva figyel. Szokatlan dolog, hogy itt a pusztán, éjjel, oka legyen a kutyának ugatni, tél évadján, a mikor még vándorlegény

se jár, pásztortűz se csillog; a szomszéd tanya kuvasza is megbúvik otthon és nem kóborol a kietlenségben.

Ámbár a kutya elhallgatott, gazd'uram kíváncsi, s ha már felébredt: «kinéz». Leszáll a vaczkáról, csizmát ránt; a subáját, a mivel takaróztott, a nyakába hajítja s kicsoszog. — Az asszony az ágyban vagy hallja, vagy nem; annyi szent, hogy hallgat.

A kutya oda dörgöli a pofáját a subához s hizelegve mászna a gazdájára, de egy legyintéssel lepofozzák. Gazd'uram nézi az éjszakát, a minék olyan kifejezéstelen egyformasága van itt, s keresi körös-körül, mire vakoghatott a kutya az imént.

Semmi nesz; — semmi mozgása az életnek; még a szomszédok kutyái is némák. Egy-egy tanya negyedóránnyira van egymástól. Egymást nem zavarják; — magának szunnyad most mindegyik. Mért ugatott hát a bolond kutya?

Sötét van; — ámbár nyári időben már hajnalodnék. A kései hold alig bírja átszűrni fogyó sugarait a ködön, a mi nesz nélkül jön-megy, vonul; néha ritkább, máskor meg mintha sűrűsödne. Gazd'uram eltűnődik s arra riad, hogy a feje fölött nagyot rikkant egy éles, kérdezősködő hang: «*gi-gá!*»

A kuvasz felvakkant rá s gazd'uram most már sejti, hogy az imént is *efele lehetett*. Valahol megzavarhatta valami az ezen tanyázó vadludakat s azok húznak itt most másik tóság felé. A ködben alacsonyan járnak és jeleket adnak, rikkantanak egyet nagy ritkán, mert most nem beszédesek, mint őszzel.

Most itt se volnának, ha olyan enyhe nem volna az idő. De a laposok telvék vízzel s a vetés mind szabadon, — hó nem borítja; a vadlud mért sietne el innen, ha nem muszáj?

Még nagyon korán van. Még a jóság is pihen. Etetésre majd felkél a «legény», a ki ott hál az istállóban, hogy legyen ki őrizze a lovat, a tinót, a riskát. De ha már felkelt gazd'uram, mégis kíváncsi egy kevésket; megindul csendesen s végigballag az ereszt alatt az istálló felé, a mely oda van ragasztva a lakóházhoz, hogy minden együtt legyen, könnyebb legyen a felügyelet, a mi itt a pusztán még nagyobb gond.

Az ajtó előtt megáll s hallgatódik. Kíváncsi rá, vajjon be tudna-e nyitni a nélkül, hogy észrevegye a legényt, a kire minden rá van bízva. Csakugyan úgy taszítja be az ajtót, hogy maga is elcsudálkozik tolvaj-tehetségén.

Csend és békeség, kint és bent. Az istállóban még sötétebb van, mint odakint, csak az tudhatja, merre van a jóság s merre a pásztor-vaczok, a ki járatos itt. Gazd'uram persze az. Megtehetné, hogy leold egy csikót s kivezeti, hadd látna, meddig tart a nagy álomszuszékság; — de aztán eszébe jut, hogy járt tavaly a követválasztáskor. Akkor is kíváncsi volt s ki akarta próbálni a legényt, milyen bátor. A mint a másik kortestanya táján kószált öreg este: ő — az apja — hátulról megmarkolta. A fiú se volt rest, hirtelen megfordult s rövid botjával úgy kólintotta fejbe tulajdon szülőapját, hogy majd elesett tőle. Még jó, hogy «*muttersróf*» nem volt a boton, a hogy a falubeli legénység épen erre az alkalomra szokta.

Ilyesmit kockázatni nem lenne okos dolog. De legalább megszegényíti az álmos legényt, nagy hangon bekiáltott neki: «*tűz van, hej!*»

A lovak a váratlan riasztásra összerugtak, de a legény még erre sem mozdult a saroklán. — Ez már mégis sok, dörmögte gazd'uram s gyufát gyújtott. — Majdhogy bele nem ejtette a lángot a szalmába, úgy elcsudálkozott, mert — üres volt a vaczok.

Gazd'uramban meg is hült a vér, de fel is fortyant utána nyomban az indulat.

— Tyhűh! azt az erre-arra! . . . ez már nagy disznóság. — S megereadt a szava: — Hej Gabi! hej! csakugyan nem vagy itt?!

A lovak hátranéztek, az egyik a lármarra még horkolni is kezdett. A boczik csendesen kerdőztek; — bánták is ők, hogy Gabi merre van.

— Kíváncsi vagyok, dörmögte a gazda és megtapogatta a pokrócot a vaczkon. — Abbi-vonja, még meleg, dünnögte magában, — nem is rég mehetett el.

S a mint eszébe ötlött, hogy az imént vakogott a kutya, mindjárt tisztán látott: «*Úgy az!*», — akkor ment el. . . szent, hogy akkor ment el.

Nagyokat fuji, mint a roszkedvű bika, ha

megáll az ember a karámja előtt. Még a szeme is úgy meredt, a nyakát is úgy megszegette, a mint kioldalgott az éjszakába, hogy a friss levegőn lecsillapodjék.

Ha most hirtelen elötloppant volna a legény, baj lett volna; hirtelenkezű volt az öreg, a fia pedig pulykakakas. De attól nem kellett tartani, hiszen csak most ment el, s nem azért ment, hogy mindjárt itthon legyen.

Gazd'uram a fulére húzta a báránysüveget s felhajtotta a suba-gallérát, úgy járta körül a tanyai viskót, nagy komorságában. Maga sem tudta mért, csak körüljárta. A mozgás jót tett neki, s legalább megértette, hogy csakugyan keletről fúj a szél, tehát holnap alkalmasint tiszta idő leszén. A tiszta idő tán meghozza a fagyot, s aztán hadd jöjjön rá a hó. Mert így nem igazi a tél, hiába mondják, hogy nem eszi meg a farkas.

Jó messze, a balra eső tanyán, ebugatás zajgott bele az éjszakából kiváltó hajnalba. Az öreg arra kapta a fejét s megrándult a homlokőre a kucsma alatt. — Ah!

Gondolt e yetet s elkezdett tanakodni. Hiába a szomszéd kutyája se ugat, s ha vadliba járna arra, azt is lehetne hallani. A vadliba szava majdnem annyira hallik, mint a darué, s legalább is annyira, mint a póli madaré. A szomszéd tanya jó séta, de ha ott szól őszzel a póli, az itt mindig gyönyörűséggel hallgatja az anyjok. Akkor hát a vadliba «*gi-gá*»-ja is idáig esendülne most. Pedig lám — nem esendül. Nem is vadliba jár ott!

— No várj, te gézengúz! — mormogta s azzal felkerült megint a pitvar elé. Ott ácsorgott ácsorgott, s addig nézte a foszladozó ködöt, a mig csak bele nem unt. Leült a kis lócziára, s engedte, hogy a kuvasz oda heveredjék a lábaféjére, olyan volt az, mint a meleg lábzsák.

Nagy volt a csönd. A messze pusztaságon a legkisebb hang se zavarta meg ezt a félelmes magányt s gazd'uram elgondolta, hogy nyár elején ilyenkor már régen fent van a pacsirta a mennyei kék mezőkön és ott dalol-dalol, pityütkél, muzsikál, hogy esuda. Most pedig: — ejnye, nyila csapja meg, milyen nagyot kukorikolt a bolond vén kakasa! Bizony reggeledik már.

S az állatot nincs, a ki megetesse. Pedig itt az ideje. — No várj, te kötni való.

Az persze elvárható; — de a jóság alig, vagy csak kárral eslekszi. Gazd'uram is kidőzőg megint az istállóba s meggyújtja a mécesest, azután nekilát, hogy a fia dolgát ő maga végezze, vasvillára kapja a takarmányt s leledobálja a jászolrúcsba, a tejelő jóság répát is kap, aztán következik az almózás, minthogy nem nézheti a hiányosságát semmiben sem.

MOZART SZÜLŐHÁZA SALZBURGBAN.

Telik-múlik az idő s már egy kicsit dereng keleten, a ködön keresztül. Ámbár a köd is ritkább; elhajtotta a szél a nagyját, csak az aprajavéknya bujkál még a tanya körül. De attól már ellátni egy darabon a nagy barnaságba, a mi ködök körül terül itt és színeket megkülönböztetni még nem enged. Pedig mindjárt a napraforgó-kerítésen túl kezdődik a vetés, annak világgal ugyanacsak élénk már a zöldje.

Maholnap felkél az anyjuk is és kezdi a napot istenáldással, fejéssel; s az a kötélrevaló még sehol sincs!

Erie a végsőóra megvakkan odakint a kuvasz, épen úgy, mint először, az éjjel; halk morgásban végzi s aztán örvendő nyihogással fut ki a pusztára.

Az öreg falhoz támasztja a villát, összeráncolja a homlokát s kilép az istállóból. Majdhogy bele nem ütődik a fiába, a kin mindenképp meglátszék, hogy siet. Szinte liheg belé.

Egy darabig csak állanak, szemközt egymással, némán. Aztán felmordul az öreg:

— Ellopták az éjszaka a csikót.
A fiú mintha egy csöppet megszeppenne, de hamarosan ránt egyet a vállán.

— Nem így mondaná azt idesapám!
Az öreg elképed.

— Hát hogy? te bicskás!
— Nem sokat szólna akkor, csak ütne.

— No né! a naplopója!
Ebben minden előismerés van a fiú esze iránt.

Szinte lecsillapodik első indulata, úgy folytatja a vallatást:

— Hun jártál, lökötő?
A fiú csak áll és mintha igen is nem is, rándítana a vállán.

— Szólj, ha kérdelek, vagy búbon ütlek. Itt van a jóság őrizetlenül, egész éjjel. . .

A fiú belemordul:
— Tódit ides apám. . . Iszen csak hajnalban mentem el.

Az öregnek még a fejebőre is mozog, úgy emelgeti a homlokát. A báránysüveg szinte billeg rajta. Bevonul az óiba s maga után húzza a gyereket.

— Ejnye, az apád Árgyilusát, azt mondó meg, hun jártál?

— Hun. . . hun! — ismétli a legény dacosan s megint csak elhallgat.

— Hallottam a kutyaugatást a Bogyai-tanya felől; ott settenkedtél, úgy-e?

A fiú féldalt fordul a gyanúsításra s most már nagyot ránt még a derekán is. Akár azt lehetne érteni belőle: kinek miköze hozzá. Ámbár egy szót sem szól, az öreg mégis leczkézelteti:

— Hallod-e, velem ne felesel!
— Igaz is, — tör ki a kölyökből, — mit kérdezi annyit? Hát a mikor maga is legény volt, oszt' minden éjjel ott istrátsált az idesanyám ablaka alatt a Kis-árok-utcában?! . . . Mondta idesanyám!

— Tyűh! te, nem áll be a szájad? Nem takarodol a dolgod után? Köszönd, hogy az anyádat sajnálom, különben menten agyoncsapnának most; azt én, te mihaszna!
Az ajtóban megjelenik az anyjuk, rocska van a kezében. — A két férfiember utat enged neki. A fiú biztatni kezdi a fekvő riskát: «*Fartanye! Kelj fel már!*» . . .

Az öreg megcsóválja a fejét s dohogva-morogva lép ki az istállóból. Lekapja a süveget a fejről, meg újra felteszi. A subáját meg-meglibentí, hogy jobban hűtözze a levegőn. Melege van.

— Ebadta, né! Már szólni se lehet neki! — dörmög a nyéltalankodással.

Ümmög-hümmög s bemegy a házba; előkeresi a pipáját, rágyújt s mrgeseket szippant belőle.

Odakint épen világosodik; egy pipiske felül a vályu szélére s ott mondogatja: tyúrtyútyú!

MOZART.

— Születése százötvenedik évfordulójára. —

1756 január 27-én született Mozart Farkas Amadé, a kiról egy nagy zenész: Haydn József, ezt mondta atyjának: «*Becsületemre és Istenemre mondom, hogy az ön fiát a legnagyobb zeneköltőnek ismerem mindazok közt, a kikről csak hallottam valaha; művészi ízlése és a legalaposabb tudása van.*» Kartársai és az utókor igazolják ezt a kijelen-

MOZART.

tést; e héten az egész világ ünnepli azt a lángelmű zenészt, a ki 150 évvel ezelőtt Salzburgban született, s nagyon korán, alig 35 éves korában (1791 december 5-én) bevégezte szenvedéssel teljes földi pályáját.

Hogy atyjától örökölt tehetsége már öt éves korában csodálatos nagyságában nyilatkozott, hogy gondos nevelőszülővel még gyermekkorában beutazta Európa nagy részét, és zongorajátékával és kisebb-nagyobb zeneszerzeményeivel mindenütt bámulatot, dicsőséget aratott; hogy épen a felkarolására hivatott körök halátlank és fukarok voltak s életében nyomorogni, halálában pedig a szegények és csavargók közönségre emeltetni hagyták, — ezt mindenki tudja Mozartról. Ezáltal inkább néhány jellemző vonást rajzolunk életéről és műveiről.

Szeretetre és tiszteletra egyaránt méltó volt Mozartnak személye is, munkássága is. Hatszáznál több, szebbnél szebb művet alkotott; s nagy tévedés volna azt hinni, hogy csak szükségéből, mentől több szerzői díjért dolgozott; boldog volt, ha ihlete volt az írásra. Lipsei zeneműkiadója például intette: «*irj népszerűbben, könnyebben játszhatóan, különben nem nyomatatom s nem fizethet munkáidat.*» Mozart erre azt felelte: «*hát akkor nem lesz keresetem, éhezni fogok s nem törődöm vele!*» Folyton komponált; meg volt áldva zenei gondolatok bőségével; csodálatos, hogy kézírataiban alig találni törlést; művei a leírások már rég készen voltak fejében, s csak akkor szánta el magát leírásukra, mikor teljesen megérelődtek. A «*Don Juan*» opera megnyitóját is az előadás előtti éjszakán írta, el is szunnyadt mellette, feleségének — hogy ébren tartsa — püncsöt kellett forralnia és mesélnie. Kiténő emlékeztetének kellett lennie, hogy a sietős leírás közben nem kellett sokáig gondolkoznia. De arra is volt esze, hogy egy nagyszabású zenekari művet, szimfoniát, rög-tönözve költött; többé nem is törődött vele, s utóbb egészen idegen, ismeretlen műnek érezte, annyira elfelejtette minden dallamát.

A porosz király, II. Frigyes Vilmos, fényes ajánlatot tett Mozartnak: legyen udvari zeneszerzője és karnagya 3000 tallér évi fizetéssel. Az anyagi javak után nem áhitó zeneiköltő nem fogadta el, — nem akart «*hűden*» lenni császár-jához, II. Józsefhez, a kitől pedig csak 800 forintnyi fizetést húzott. József császár nyilván nem értette meg Mozart nagyságát; hiszen Gluck ugyanily állásban 2000 forintnyi tiszteletdíjat kapott, ennnyit megérdemelt volna lángelműjé utóda is; de azzal senki sem törődött, hogy Mozart sokáig állás nélkül volt, műveit csak honoráriumot kapott, zorsorás kézbe került, szeretett neje, Konstancia betegeskedése, a család szaporodása állandó szegénységre kárhóztatták. Ez volt oka, hogy folytonos éjszakai járó munkássága megtörte egészségét s idő előtt fölemészette életét.

Jellemző és érdekes sajtásága Mozartnak, hogy ifjabbkori olaszos zenéjét, Bach, Friedemann és ama nem eléggé méltott Stanz János hatása alatt, németes és szenvedélyesebb lélek megnyilatkozásává nemesítette. Így szabadult meg a német zene az eddig uralkodott rococo műveltség kényeskedő, édeskés, mesterkelt irányától. De azért a kedvesség és a mély érzés ép úgy jellemzi például szimfoniáit, mint dalműveit. Ez utóbbiak közül a «*Don Juan*»-nal ismerkedett meg a magyar közönség leghamarabb: másfél évvel a pesti Nemzeti Színház

megnyitása után (1839. május 29-én); sokkal később kerültek sorra a «Figaro lakodalma» (1858. szeptember 11.), «A varázsfuvola» (1877. február 17.) és a «Szöktetés a serailból» (1882. márczius 21.). Az egyfelvonásos «Bastien és Bastienne» csak a Magyar Kir. Operaházban, a talán még rövidebb, «A szinigazgató» pedig csupán az Országos Zeneakadémia önképzőkörének előadásában (mintegy tíz évvel ezelőtt) gyönyörködtetett életrevalóságával. Mozart operáiban is rendkívül dallamos, de mint öntudatos művész, ebben a keretben is az értelmi- és szótaghangsúlyt, a szöveg egy-egy részét, megfelelő zenei hangsúlyozással, illetőleg egybefolyó zenei «frázissal», hiven tolmácsolja; míg a kevésbé érzelmes szövegrészeket vagy egyszerűen beszélteti, vagy a szavalt hanglejtést utánzó u. n. «recitativo» énekszólamra írja, zongorakísérettel.

Egyházi zenéje (számtalan miséje) sok gyönyörű, stilszerű részlete mellett is világiasabb, édeskeesebb vagy lármásabb, mint a hogyan mai felfogásunk engedné. De a Liszt Ferenczünk zongoraátírataiban is elterjedt «Ave verum», kis keretében, épen úgy remekmű, mint a nagy «Requiem», a melyről

A polka jóformán letűnt a tánczrendről, a szédítően pezsgő *gyorspolka* már csak hírből él. A spanyol táncz mellett a legfestőibb s egyúttal a legplasztikusabb: a *mazurka* pedig sohasem eresztett mélyebb gyökeret a mi síkos parketjainkba.

Van ebben bizonyára okosság, az erőnek böles kimélete, van benne báj is, — de hiányzik belőle a mámor. A részegítő, édes italt csak óvatosan szűröcsölik, nem isszák azzal a szomju mohósággal, melylyel hajdanában mi; akkori lányok és legények. Józán ez a mai fiatalok, minden fordulólal számot ad magának és felelős minden-egy lépéséért.

Nevét se tudom ezeknek a mai pihentető tánczoknak. Igaz, hogy régentén a mi szüleink is mértékletes hévvel járták a *langósz*t, mint afféle jövendő-tánczot, melyet csak conventióból s nem forró meggyőződésből lejtettek. Meg, a mi a *magyar táncz*ot illet, annak méltó dícsét Arany János szedte örök versekbe: milyen daliás, dőlczeg volt annak a lasuja, kényesen szöklő a frisse.

Mi és milyen volt az ősmagyar táncz: azt meg nem értjük sem a Munkácsy *Honfoglalás*á-ból, sem a *Festy* Árpád *Magyarok bejövetele*-ből. Hódítanak, áldoznak, énekelnek is tán az ősök —

csak fogyatékos jegyzeteiből (és nem szakműveikből) meggyőzően világosodik ki.

Csodálatos táncz, csodálatos zene az a csárdás! Három annak a tempója is. Kevély, fenséges hullámzású lassúból hajlik át a negédes andalgóba, hogy sajátos és merész acceleratóban pattanjon ki belőle a dévaj frissnek szikrája, mely hovatovább sietgő lobot vet s magával ragadja a sziveket és lábakat. Van ebben a tánczban francia kacérság, spanyol büszkeség, olasz hév s német hűség, de mindenek fölött van benne magyar vér, magyar iz, mert hogy eredeti s másnemű tánczokkal egybe sem vehető. Mélyázó és szilaj — amolyan tánczolt Petőfi.

A falusi hosszú korezmák elejéből, a mestergerendás nagyobbik ház-ból, a zsupfódelalól, de különösen a csárdából mikor került az uri terem koczkás, fényes padlójára? — ezt nem rótták fel a mi népismészeink, művelődéstörténészeink, oknyomászaink és óászaink, a kik pedig a legmocskosabb kutyabőrnek, dohos levélnek firtatják eredetét s a rozsdás szögnek sem kegyelmeznek meg, ha valahol a kotró kéz, a munkás csáknya, vagy a szántóvető ember ekevasa kidöntötte a rög alól. Pedig

ÚT AZ ÖTTÓHOZ A TÁTRÁBAN.

TELEPY KÁROLY FESTMÉNYEINEK KIÁLLÍTÁSÁBÓL.

fájó előérzettel megjósolta, hogy a maga halálára irta.

Kevés vagy épen egyetlen hangszere irt, nagyszámú u. n. kamara zeneműveit (szonátákat stb.) és mintegy három tucsat dalát, természetesen, legjobban ismeri a közönség. Klasszikus szépségűknél fogva a haladottabb zenetanulók tananyagául vannak elfogadva.

Alkotó képzelete bőségszarujából Mozart anyai el nem évülő zeneművet árasztott, hogy vigasztaló és örvendeztető művésze őt az emberiség nagy jöltveinek egyikévé avatja. K. I.

MAGYAR TÁNCZ.

Irta Porzó.

Nunc pede libero pulsanda tellus.

Ha elnézem ezeket a mai tánczokat, eltűnődöm a multakon. Mert hiszen hajlott korommal váltottam jogot nem csupán a multakon való tündözésre, de a multnak dícséretére is.

Oh, ez a mai nemzedék! Már nem csupán a négyest, de a keringőt is amolyan fáradt gyalog-lásképen csoszogja, ha ugyan egyáltalán rászolgált az a csoszogás arra a boldogítóan fárasztó, szenvedélyes forgatagban odaomló keringő elnevezésére.

de sehol soha egyikük sem tánczol, mint tette ezt a hajdani Izráel a szövetségi szekrény előtt. Ez a körülmény is mellette bizonyít Vámbéry fölfogásának a magyarság eredetéről: hogy az vérszerinti atyafiságban van a turáni fajú törökkel. A török pedig nem tánczol. Midőn XV. Lajos korában a versaillesi udvari bálon Fontenaygrófné azt kérdezte Musztafa basa török nagykövettől, hogyan tetszik neki a mulatság? — a szultán képviselője, megsimogatva fényes barna szakállát, ezt felelte: «Madame, otthon mifelénk a rabszolgálokra bizzuk ezt a munkát. Magunk nem vesződünk vele.»

Később eshetett csak, hogy ifjabb őseink már szerették a zene hangjaira mozogni és «tánczot roptak». Utána egy-két századdal már nem ropták, csak járták. Sőt midőn a zene zendült: büszke legény, szelid leány deli tánczra lendült. A miből látszik, hogy az folyton nemesedett. A méltóságos palotás kora volt az.

Maga a csárdás, úgy zenéjében mint tánczában, nem is oly régi keletű. Bizonyára egyazon rózsafán termett piros pünkösdi hajnalán, hogy a mult század elődjének első felében származtak ide a lenygel vándor-zenészek (*klezmer*). Mert hogy ezek voltak azok, a kik a mi cigányainkat muzsikálni tanították, a mely mesterséghez — bátran mondom: művészethez, még az idét vagy rosul, vagy sehogyan sem értettek, mint ez Káldy Gyula, Hermann Antal és Vlislozkyknak, sajnos,

mennyivel jutalmazóbb, édesebb foglalkozás volt volna azt rómi fel: hogyan is termett és hódított a csárdás-táncz?

Úgy beszélnek: báró *Wenckheim* Béláé az érdem, hogy közössé vált. A mult évszázad első felében, 1830 körül vagy az évtized hajlatán, valamely előkelő redoute-bálon első ő lejtette egy szépséges magyar grófkisasszonnyal. S a gyönyörű párnak legott utána eredt az egész bál s titokban még a pinczerek is rugták a folyosónak vikszos pádi-mentomán. A *körmagyar*, mely belőle fejlődött, az ifjúságban nem skart vérré válni. Ez a kisujtásozott frakk, ez a magyarított francia négyes már csak nagyszüleink emlékében él. Ennek a társas tánczoknak a magyarsága hasonlatos a ragasztott bajszhoz, mely sokak előtt egyazon jelentőségű a magyarsággal.

Egy kis duhajság még velejárhatott a csárdással. Bizony csak elrikkantotta magát a német származású, de csöppentett magyar véri *Wenckheim* Béla báró, mikor már kezdeti ittasodni a cigányzene s az aranyos menyecske szemének gyújtó melegétől, hogy: «Tyuhaj!... áldós eszem el ne hagyj!» — de már rövid évek multán szükségesnek vallották az ifjabbak, hogy finomabbra szűrjék. Ennek az újabb iskolának alapítója *Kegelevich* Béla gróf, ki a Császárfürdőnek immáron legendárius platánjai alatt hirdette a modern csárdást, egy styllé forrasztva össze a kopogóst, mártogatóst, meg ezeknek valami

fattyuhajtását, mely a görcsösen rángatózó czeperli-csárdásban nyavalygott.

Cseperedő legénykoromban láttam őt e fürdő-kertnek táncz-dobogóján, a mint hol *Bajza* Lenkét, hol *Batthyány* Emmát forgatta meg. A tánczos a legcsinosabb ifjak egyike volt s a két tánczosó Magyarországnak akkoron legünnepeltebb két leánya. Képzelnem sem lehet annál bájosabbat, mint a hogyan Béla gróf forgatta hol az egyik, hol a másik országos híru, világszép hajadont. Csak valamivel volt kevésbé karcsos a bor: zamatja, ize, illatja megmaradt színmagyarnak.

És erre a mintára járták széles e hazában mindenütt s azóta állandó száma is, sőt legeleje s legvége minden magyar bál tánczrendjének, mint lakoma elején a pörkölt s végén a korhelyleves. De meg, mint a hogy kiszárazott idegenbe a mi halászlévünk, melyet *chaltach* néven jegyezték be a német s *gollaschul* a gulyásost: azonképen *schar dascht* trombitálnak már a bécsi cseh bandák is.

Vagy húsz évvel később a Kincsem-futtató *Blaskovics* Ernő ontott néhány csöpp forró, piros vért a már hűvös előkelőségbe hanyatló magyar tánczba: a mennyiben se grófosan nem lejtette, se parasztosan nem rakta, se jogászosan nem rugta, hanem rakta amegy *kocsisosan*, hogy öröm volt nézni. Idők jártával a csárdás beh csak kiesett a maga szép formájából! Már akadtak volt vállalkozó párok, a kik a csárdásnak valami francia válfaját, a *cancan-csárdást* «lancirozták», de szerencsére követőkre

KÉKKŐ VÁRA.

ALKONY.

nem akadtak. Hanem azért mégis szertelenségekben leledzik ma is.

Mintha csak azokért az óvatos és pihentető tánczokért keresnének holtra fárasztó életételt a csárdásban, melyet bátran elnevezhetnének ex-lex-csárdásnak. Nagyon neki vadult. Még nem is régen valamely német utazó ezt olvasta rá: «Kezdődik csendes padló-vikszolással és végződik dühös káposzta-taposással». (Fängt mit sanftem Zimmerwischen an, und hört mit wüthendem Krautstampfen auf.) Ez volt annak a bizonyos cancan-csárdásnak a kora, midőn a lassúban a délcegség görhes, petyhüdt síkálásra változott, mialatt a frissen görcs rángatta a leventét, a ki még azt is megcselekedte, hogy a füledt, vörös arczáról patkózó verejtéket a zsebbevalójával felszikkasztva, ezt tánczközben kicsavarta. Hölgye pedig a szoknyája lebegtetésével a csárdás esztetikájában a «magasabb fölfogást» példázta, a melylyel már-már megközelít a grand Bullierbeli *chahut*nek tagfitorait.

Hanem valamit e szertelenségekkel megörzött a mai arany fiatalok. Csomóba verődve a többi párokkal, egymást taszigálják, döfölik oldalba s taposák az egymás elcsigázott lábát, ép ott a cigány hegedűje alatt, sőt közibe is furakodván a bandának, hogy mentül közelebb áradjon fülebe a zaklató muzsika. Lelkendezve rángatózik, melle zihál s szinte mintha csak azt sajnálná, hogy nem járhatja a czimbalom tetején.

DÓCZI LAJOS GOETHE-FORDÍTÁSAI.

Schiller után alig néhány évre, most Goethe összes kisebb költeményeinek fordításával lép a nyilvánosság elé Dóczy Lajos. Aligha van irodalmunkban költő, a ki a két német óriásnak szellemébe annyira behatolt volna, mint ő s már csak ez is megmagya-

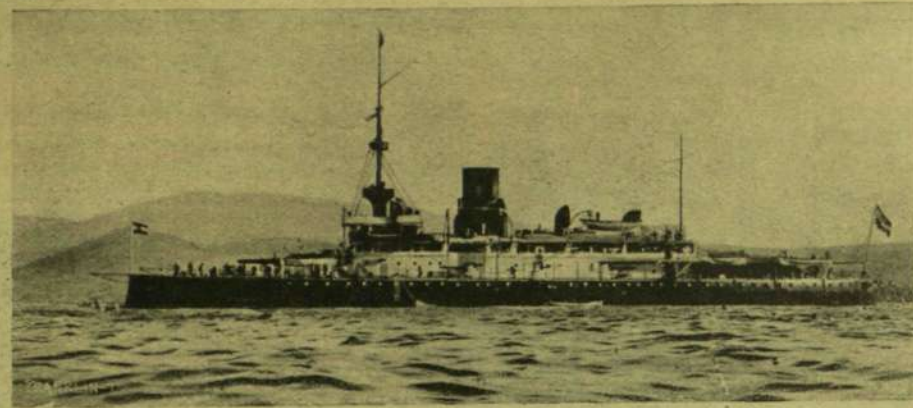
rázza azt a szokottnál nagyobb érdeklődést, melyel fordításait fogadjuk.

A műfordítónak eleve le kell mondani a siker

KILITÁS A BAJOR HEGYEBEN.

TELEPY KÁROLY FESTMÉNYEINEK KIÁLLÍTÁSÁBÓL.

«MONARCH.»

szelleme, lassankint benső bizalmasává vált, a kivel teljesen megértik egymást, a kinek minden szava, minden hangulata, nyelvének minden fordulata, minden rejtett célzása visszhangra talál lelkében. Dóczy viszonya Goethehez nem tanulmány, hanem valóságos életközösség s ezért meg tudjuk érteni, hogy a fordítás nem írói feladat számba ment nála, hanem lelki szükség volt. S mivel mint költő lépett Goethevel ily szoros viszonyba, — lehetetlen, hogy a fordítás ne legyen kitünő mű. A nyereséget, mely belőle az irodalomra háramlik, nem kisebbíti az sem, hogy már régebből is van egy jeles, minden tekintetben magas színvonalon álló fordításunk Goethe kisebb költeményeiből: a Szász Károlyé. A kettő két tökéletesen eltérő költői és műfordítói tehetség munkája, mindegyikben más-más tulajdonságai az eredetinek vannak teljesebben, hűvebben visszaadva, így a kettő együtt csaknem való hűségében adja Goethét. Két művészi esziszolász, finom, de eltérő hajlású lecsészén át nézve egész gazdagságában domborodik ki a nagy költő képe.

Dóczy nem adja ugyan kivétel nélkül Goethe költeményeit, azért mégis teljesnek mondható a gyűjtemény, mert — mint maga mondja — a német és a világirodalomban egyáltalán mint ismert és élő szépség vagy a költő egyéniségét és jelleményeit jellemző adat hagyományossá lett, a mennyiben a magyar közönségnek élvezhetővé és érthetővé lehet tenni, az e kiadásban benne foglalatik. Lefordítja a szonettek is, melyeket Szász Károly elhagyott, más különben a két fordítás között anyag dolgában lényeges eltérés alig van.

Sfordítja mind e tárgyban, hangban, műfajban oly nagy változatosságot nyújtó költeményeket egyforma hűséggel, a fordítói eszközök egyforma gazdagságával. A szerelmi enyelgő, játszi dalokban néha talán elejti, vagy némileg elhalványítja Goethe nek azt a sajátosságát, melylyel mindig szinte fölöttébb látszik állani a saját lelke hullámzásainak, nem engedti át nekik egész egyéniségét, csak csupán a szívét. Ezért van Goethe nek még legkönnyedebb dolgában is bizonyos bölcs fölényesség, melyet a fordításból nem érzünk ki eléggé, a mint hogy ezt alighanem lehetetlenség is visszaadni. Mennyi báj, mennyi gyöngédség, hangulat, dallam van így is e dalokban, mint pl. a «Márcezius» címűben, mely a fordításban így szól:

A hó esett, a hó esett,
Órvendni korán van...
Ne bízzál, szívem, szerfelett,
Ne bízzál szívem szerfelett
Korán nyíló virágban!

Maga a napsugár hamis,
És csalfa a madárdal,
Hazudik még a fecske is,
Hazudik még a fecske is,
Mert nem jön párosával.

Hogy gyönyörködöm egymagam
A tavasi sugárban?
De ha járhatnánk párosan,
Oh, csak járhatnánk párosan,
Akkor tudnám, hogy nyár van!

A «társas dalok» derült életfilozófiája ép oly rokonlelkű tolmácsolóra talált Dóczyban, mint a baladának a tárgy természetével szinte összenőtt, esodásán gazdag és művészi formái. Ez utóbbiakban bámuljuk talán legjobban Dóczy műfordítói készségét; oly nehézségeket küzd itt le, a melyek a kritikai-lag olvasó előtt kétszeres teszik a sikert. Meglep, hogy az elégiák disztichonai mily nemesen, tisztán csengenek az efféléhez alig szokott modern műfordító ajkáról. Hogy a «Nyugat-keleti diván» színes szerelmi vallomásait «fordítói ambíciója kedvenceinek» tartja, az is megérzi fordításukon, valamint hogy a példaszók, xeniak elmés rím-játékait, bölcs és gúnyolódó fordulatait könnyeden, szellemesen adja vissza, azon nem csodálkoznak azok, a kik ismerik Dóczyt, a vigjátékíró s vigjátékainak stílusát.

Az igazán becses, szép kötetből itt közlünk meg egy mutatványt:

Az én Istennöm.

Az örök Istennök
Melyikének nyújtsam
A koszorút én?
Nem pörök senkivel,
De nékem a legfőbb
Zeus változóknak
Örökkön új
Különös leánya,
Dédelt kedvence:
A Képelet.

Mert rá ruházta
Mind a szeszélyt Zeus,
Melyet magának
Tartogatott csak,
S öröme telik
A bohó leányban.

Akár koszorúsan

Járja virányit
Lilionszált hordva
Pillangót úzva,
Szürcsölve méhként
A legek harmatát,
A lengő éket,
Akár kusza fűrtel,
Sötétlő szemmel
Zúdítsa viharban
A sziklakatant,
Vagy reggtől estig
Szász tarka színben
Játszék váltakozva,
Mint hold bujkálva
A halandókkal.

Dicsérjük mind
Az atyát, a teremőt,
Az öreg magasztost,

MAGYAR LEGÉNYSÉG EGY HADIHAJÓ FEDÉLZETÉN.

Hogy ilyen szép hitvest,
Hervadhatatlant,
Adott a halandó
Embernek társul.
Mert csak mihozzánk
Fűzte e tündért
Égi kötéllel,
Hogy velünk kitartsan
Óromban, bánatban
Mint hű hites társ.

A sok magzatú
Eleven földnek
Minden egyéb
Szegény szülőtte
Csak legelőn jár.
Tompa élvezetben,
Érthetetlen kinok közt,
A pillanatnyi
Korlátolt létnek,
Peresznyi szükségnek
Jármát viselve.

De tőlünk Isten
— Dicsérjük váltig! —
Nem sajnálta
Legűgyesebb és
Keressük kedvét
Dédelt leányát,
Hadd vigye a ház
Asszonyi tisztét!

S aztán ne merje
Bántani a bölcseség,
E vén anyós, menyénék
Erzékeny lelkét!
Am német ismerem,
Ki higgadt, csöndesebb,
Kedves barátom,
Oh, csak ő ne
Hagyjon el engem,
Csak éltem fogytával:
A nemes ösztönző,
Vigasztaló Reménység!

TARTALÉK-HAJÓRAJ AZ ADRIÁN.

Pólából jelentették nemrég, hogy a magyar-osztrák haditengerészet az olaszok példája után indulva, tartalék-hajórajt állított szolgálatba. A «Budapest», «Wien» és «Monarch» nevű hajókat szerelték fel és ezen partvédő hajókból áll majd az a kis flottilla, a mely idővel tán «adriai hajóhaddá» nő és ezen néven félelmetes vetélytársa lehet a nem sokkal félelmetesebb olasz flottának.

Haditengerészetünk eddig, az egyes kikötők állomáshajóin és az iskolahajókon kívül, a téli és nyári tengeri gyakorlatok számára helyezett hadi készletbe egy-egy hajórajt. Ezek az úgynevezett «eskadrák», ha elvégezték kitűzött hadgyakorlataikat, bevonultak a pólai kikötőbe, a hol hajóikat annak rendje-módja szerint leszerelték, a legénységet kihajózták és csak annyi embert hagytak meg rajtuk, a mennyi a tisztítás és gondozás munkájára szükséges.

Ezen két flottához csatlakozik most tartalék-hajórajként egy harmadik, a mely egész bizonyosan annak köszöni megszületését, hogy az elmúlt évben az olaszok szintén megszorították hadi készletben levő hajóikat egy kis tartalék-flottával. Mert hiába, ha szeretjük is a szövetsége ünk és jóbarátságot tartunk is vele, azért szorongó féltékenységgel ügyelünk rá, hogy az Adrián valahogy nagyobb hatalomra ne tegyen szert nálunknál. Különösen, a mióta tapasztalhattuk, hogy még kémkedni se rest,

hogy hadi titkainkat kikutassa, fokozatosan kell igyekeznünk, hogy hadereje se legyen nagyobb a miénkél. Hiszen emlékeztünkben van még az az éjjeli látogatás, melyet tavaly tett néhány olasz torpedóhajó Pólában és az a jobb ügyhöz méltó buzgóság, a melylyel mindkét állam diplomatái a béke érdekében letagadták ezt a nem egészen etikettszerű kémlelő látogatást.

A pólai állomáshajó őrtiszte fáradtan, álmosan rötta végig, ki tudja hányadszor, a «Tegethoff» fedélzetét. Közel járt az idő éjfélhez, és ő számította már a percekét, melyek a leváltástól elválasztják. Egyszerre felhangzik a hajó orrán őrt álló matróz kiáltása; a tiszt felnyitja álmos szemét, csodálkozva kutatja a kikötő bejáratát, és ime igaz van a matróznak: megjöttek az eskadra torpedó-hajói. Ez egy kicsit furcsa ugyan, mert még csak nagyon rövid ideje, hogy gyakorlatra mentek, aztán szokatlan is, hogy úgy váratlanul, jelentés nélkül toppanjának be, de hát még sincs másként, megérkeztek.

Intézkedni kell hát, hogy az állomáshajó lámpásai viszonyozzák majd a torpedó-naszádok jelzését, mert azok már nagyon közel járnak és minden perczen várható, hogy az árboczaikra húzott színes lámpák játékaival üdvözlik a kikötő hajóját. Egy altiszt oda siet a villanyos jelző-készülékhez, bekapcsolja az áramot és feszült figyelemmel várja, jeleznek-e már az érkező hajók, hogy a villamos billentyűk segítségével megszólaltassa válaszul az őrhajó árbocának sokszínű lámpásait. De hiába várja. A torpedó-naszád orrán levő világosság közelebb és közelebb jön, egyenest az állomáshajónak tart, de a szokásos jelzésnek se hire se hamva.

«Bizonyosan baj van a lámpákkal — gondolja a tiszt magában. — Majd lesz ezért ne mulass, okvetlenül feljelenem, mert az már mégse járja, hogy csak úgy ellenség módjára, titokban besomfordáljon a kikötőbe. Milyen bajba hozhatja az embert a hanyagságával! Nekem most olybá kellene vennem, mintha ellenség jönne és lövetnem kéne rá: de csak nem lövethetek a tulajdon eskadránkra!»

Ilyenfajta tépelődések közepette egyszerre még nagyobb meglepetés éri az őrtálló tisztet. Az első naszád, a mely eddig, folyton közeledve, a hajónak tartott, elhagyja ezt az irányt és kényelmes nagy ívet írva le, megfordul. A többi torpedó-naszád követi. Néhány perc múlva az utolsó hajó lámpájának mindinkább halványuló fénye mutatja, hogy a naszádok ugyanazon a vonalon távoznak a kikötőből, a melyen bejöttek.

A tiszt néhány pillanatig tanácstalanul áll a fedélzeten, aztán lesiet a parancsnokhoz, hogy jelentést tegyen a történetekről.

Hosszas tanácskozás után abban állapodtak meg, hogy a kikötő tengerügyi hivatalánál másnap be kell jelenteni a torpedó-naszádok szabályellenes viselkedését.

Ez meg is történt. Vizsgálatot indítottak rögtön, hogy vajon ki lehetett a hibás. De mekkora volt a csodálkozása valamennyiüknek, mikor mindjárt a vizsgálat elején az derült ki, hogy az eskadra összes hajói abban a bizonyos időben messze délen jártak az Adriában! Az állomáshajó őrei pedig mind azt vallották, hogy okvetlenül torpedó-naszádok voltak az éjjeli látogatás szereplői, ők a sötétségben is egész jól látták a hajók körvonalait és tudják, hogy azok nem voltak se halászbárkák, se kereskedő-hajók.

Hát akkor ugyan kik lehettek? Bizony csak nem lehetett másképp, mint hogy a mi kedves szomszédjaink, az olaszok jöttek el egy kis éjjeli kémszemlére.

Igaz, hogy Olaszország szövetségesünk, de azért mégse szokás idegen állam hadikikötőjét, se sző, se beszéd, éjnek idején meglátogatni. Legalább eddig nem volt szokásban. De most az egyszer mégis megtörtént és a mi haditengerészetünk erről az elvitázhatalan tényről bizonyosan értesítette is a külügyi hivatalt. Legalább erre kell következtetnünk, mert a mi diplomatáink erőlyesen és körültekintően intézkedtek ebben a dologban: letagadták mindent. Így aztán mégis megvolt a harmónia.

Beszélik különben, hogy a tökéletesebb harmónia kedvéért a mi tengerészeink is viszonyozták az olaszok látogatását. Egy csendes éjszakán átrándultak a velencei kikötőbe, és így visszafizették olasz bajtársaiknak a barátságos kölcsönt.

Ez a kis történet azért jutott eszünkbe, mert a tartalék-hajóraj szolgálata helyezése szintén csak válasz az olaszok hasonló intézkedésére.

A három hajó, mely egy ellentengernagy parancsnoksága alatt gyakorlatra vonul, teljesen azonos típus. Az 1895. és 1896. évben készültek el és főleg a partvédelem céljaira használhatók. Súlyuk egyenként 5550 tonna és egy-egy hajó gépe 8900 lóerőt képes kifejteni. Átlag 17¹/₂ tengeri mérföldet tesznek meg óránként, páncéllemezrel vannak fődve és mindenik közülök 29 különböző kaliberű ágyúval van felszerelve. A magyar-osztrák hadihajók között már a nagy csata-hajók közé tartoznak.

Az egyik közülük, a «Budapest», már nevéért is közelebbről érdekel bennünket, 1896-ban készült és a millenium hatása alatt kapta nevét. A mi fővárosunkról volna elnevezve, de csak «Budapest»-nek hívják odalenn Pólában. És ez a név talán az is, mert magyar szót bizony alig hallani rajta; még a magyar fiúk is németesen ejtik a nevét és nagyot nézne akármelyik tiszt, ha valaki jelentés közben «Budapest»-nek mondaná.

Egyik képünk magyar önkéntesek csoportját mutatja a «Budapest» fedélzetén.

A tartalék-hajóraj másik hajója, talán a paritás kedvéért, a «Wien» és e kettőhöz harnadiknak a «Monarch» csatlakozik. P.

MAGYAR-MANNHEIMER GUSZTÁV.

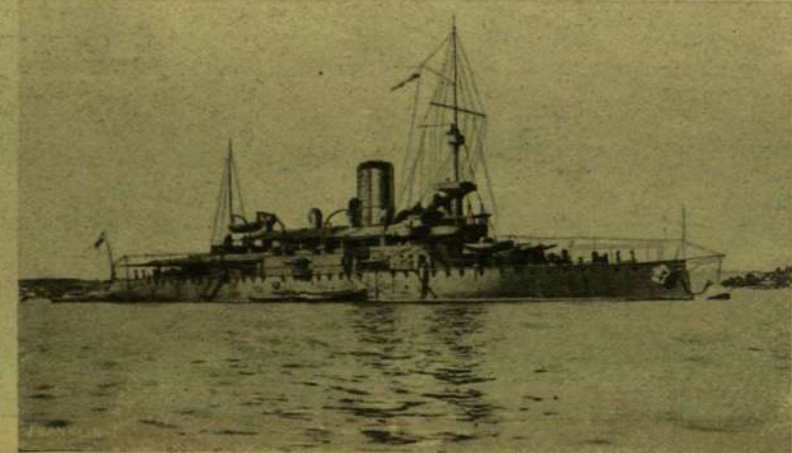
MAGYAR-MANNHEIMER GUSZTÁV.

A Nemzeti Szalon legújabb gyűjteményes kiállításában kerekszám kétszáz festmény a magyar képzés egyik külön utakon járó képviselőjének lelkét, művészi arezultatát tárja a nagyközönség elé. Magyar-Mannheimer Gusztáv neve eléggé ismert a nagyközönség előtt s művei kedveltek s eléggé el is terjedtek az aránylag kevésszámú magyar művészalkotók körében. Egyik műbirálónk a «fiatalok» közé sorolja őt, a nagyközönség is az új nemzedék képviselőjéül tekinti. De mindez a jelzés csak az időbeli rendre vonatkozóan is alig állhat meg s nem jellemzi Magyar-Mannheimer művészetét, egyéniségét és irányát, a mely egészen magában álló, hibáiban és erőnyeiben egyaránt szinte az egyoldalúságig egyéni és semmiféle divatos iránynak áramlatába nem tartozik.

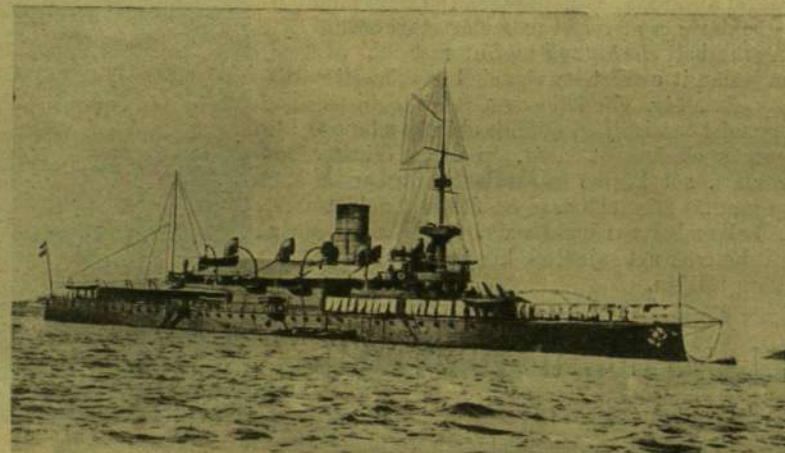
Jó negyven férfilelkel Magyar-Mannheimer Gusztáv a legtűrelmetlenebb modern áramlatok között is azon az úton jár, a melyen évtizedekkel ezelőtt elindult, s a mely úgy látszik, egyéni hajlamának megfelelő, természetesen kiszabott út. És ebben az útjában a művész talált sok minden virágot, szépet és nem szépet is, gyakorta illat nélkül valót — a mi pedig a virág lelke, — de sohasem olyat, a mi nem lenne színekben pompázó, gazdag árnyalású és a színek sokaságában szinte dúsakáló. Így ismertük Magyar-Mannheimert mindig, mint a színezés gazdagságának és erőteljességének tipikus képviselőjét és ilyennek mutatja őt be a Szalonban látható gyűjteményes kiállítása is.

A kétszáz kép együtt a művész életének nem egész termése, sőt ennek egy-egy java darabja szinte hiányzik ebből a tárlatból. De azért elegendő ez a gyűjtemény, hogy tájékozódást adjon a művész sokoldalúságáról, kép- és színlátó, valamint kép- és színelakító erejéről. Végre járva a termeket, felöltik a képző műfajok sokfélesége, a melyekben Magyar-Mannheimer dolgozott, még pedig egyaránt sikeresen. A különböző rajzoló és festőtechnikák legtöbbjére egyaránt érdekes példákat találunk a kiállításon, a melyen arckép, zsáner, táj, történeti és falfestés terén való alkotásai szerepelnek.

De ebben a műfajbeli sokféleségben is kitetszik Magyar-Mannheimer különleges hajlandósága a tájfestés iránt. A táj az uralkodó egész munkásságában, a figurális feladatok egyre gyé-

«BUDAPEST.»

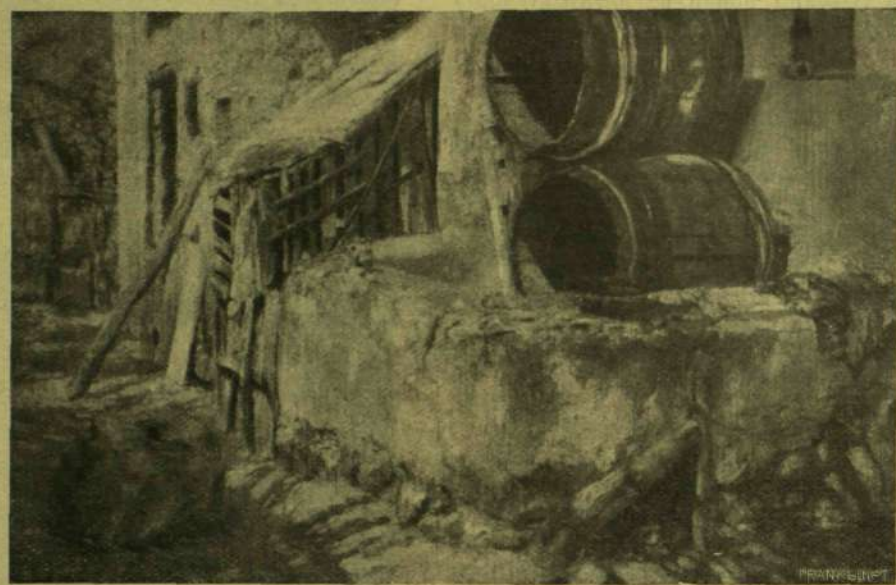
«WIEN.»

OSZTRÁK-MAGYAR TARTALÉKHAJÓRAJ AZ ADRIÁN.

FIRENZE KÖRNYÉKÉBŐL.

MAGYAR-MANNHEIMER GUSZTÁV FESTMÉNYEINEK KIÁLLÍTÁSÁBÓL.

OLASZ UDVAR.

rebbek pályáján, s végül még akkor is a tájra veti a súlyt, a mikor figurális alkotást akar nyújtani. Igen jellemző erre a *Magyarországi Szent Erzsébet* című, inkább vázlatnak tetsző képe, a melyben az emberi alakok valóságban beleolvadnak a tájba, csendéleti jelentőségük, egyénileg nem kiemelkedők s legföljebb mint föltalakatok jönnek számba. Ép ezért nyilvánvalóan vázlat ez. De az alakoknak egyéni jellemzés és gondos megrajzolás nélküli vázlatos, csak színre és foltra néző odavetése felöltik egész sor képén, még az egyébként teljes kép hatásra szántak némelyikén is. Úgy hogy, bár e gyűjteményben igen sok a vázlat, vázlatnak kell tekintenünk egész sor olyan festményét is, a mely egyes részeiben a teljesség benyomását kelti és komplet kép igényével lép fel.

E nélkül érthetetlen volna, hogy ugyanaz a művész egyszer rendkívül gondos rajzzal áll elénk, másszor meg ugyanafféle feladatban elnagyolással lép meg bennünket. Mert az az elnagyolás nyilvánvalóan nem a tudás, a képesség hiánya, hanem vagy tudatos vázolószándék eredménye, vagy ideges, türelmetlen, gyorsan alkotó művészlelek tulajdonsága. Hisz Magyar-Mannheimer kitűnően, egyes képein szinte aprólékos realizmussal rajzol. Szereti és érti az élő alakot, az emberfejet is. Néhány férfi és női

tanulmányfeje, portréja biznyság erre; valamint alakrajzoló jelességére vallanak allegorikus falképei, aprólékos gondjára pedig miniatűrjei, a melyek közül színerejével, finomságá-

VIRÁGJÓSLAT.

val különösen felöltik a «Szébb a páva, mint a pulyka» című zsáner-jelenet.

Hogy ilyen erősen realista hajlandóság, kétségtelen rajzolókészség mellett is annyi a vázlatos részlet még a komplettebb képeken is, an-

nak, a mikor ez a vázlatosság művészi tudatosság által megokolva nincs, magyarázata a művész lelki világa. Magyar-Mannheimer egész művészi alkotómódjából erőteljes, szenvedélyes, sötétkedvű temperamentum árad ki. Egyéni hajlandóság és életkörülmények terelték őt nyilván ebbe a hangulatvilágba, a mely a nyugodt kontemplációt, a természeti képek művészi érlelését és festőecsettel való megábrázolását kétségtelenül megnehezíti, sőt legtöbbször egyenesen ki is zárja. Ez a szenvedélyes, türelmetlen temperamentum a gyorsalkotás forrása, s bár fokozza a mű közvetlenségét, gyakran nyersen és felszínesen hat.

Egy érdekes, forrongó művészlelek pályája ez, a mely váltakozó értékkel osztja képlátomásait, gyakran elejtve a képességek egy-egy elemét, de erősen egyéni látásával és ábrázoló módjával, kivált pedig rendkívüli erejű és merész-szerű színtantáziájával mindenkor erős hatást gyakorol műveinek szemlélőjére. Hogy ebben a színduskálásban is van ellentmondás, hogy az egyszer teljességgel realiztikus művész máskor teljességgel függetleníti színtantáziáját a természetől, az nem zavarhat senkit annak élvezetében és megbecsülésében, a mi valóban szép és művészi érzésből eredő. Az, hogy valaki

romantikus, hogy a maga érzése szerint stilizálja át a természeti képeket, többé vagy kevésbé nem lehet gáncs senki ellenében.

Magyar-Mannheimer egy régi és egy új korszak küszöbén állva megmaradt a maga útján. A koráramlatok közül legfeljebb egynek engedett; igyekezett egyben-másban a magyar szellemet is megszólaltatni műveiben.

Nagyjában ez művészi egyéniségének képe. Bizonyos korszerű áramlatok, divatos festőirányok nevében nem szabad követ dobnunk rája. A modern művészi törekvéseknek egyik legnagyobb hibája, hogy dogmatikusakká válnak, s a ki nem az ő útjukon halad, azt legszívesebben kiátkozzák a maguk közösségéből, annak hibáit megnövesztve látják, erőnyeiket pedig hibának tudják be. Ez az igazságtalanságuk, a mely csak ideig-óráig tartó, nem befolyásolhatja a magyar művészettörténet ítéletét senkire vonatkozóan sem, a ki érdemeket szerzett rá, hogy a művészettörténet vele foglalkozzék. Magyar-Mannheimer Gusztávot is úgy kell fogadnunk, a hogy adódott: hibáival és erőnyeivel egyetemben, a melyeknek együtteséből egy mindenképen különös és érdekes egyéniség bontakozik elénk. Annnyival is inkább, mert ez az egyéniség még forrongó, az alkotás lázában él s így sem élete munkája, sem művészegyeniségének képe nincs még befejezve.

Lándor Tivadar.

ANA CAPRI-I TÉR HOLDVILÁGNÁL.

MAGYAR-MANNHEIMER GUSZTÁV FESTMÉNYEINEK KIÁLLÍTÁSÁBÓL.

A HÉTRŐL.

Műkereskedelem. A hódító ambíciók forrása rége óta a császárok hatalmi vágya és harcossáik verekedő kedve volt. Háborúskodtak a fejedelmek hatalmi, és a bajnokok hősi dicsőségeért. Tartományokat és rabszolgákat hódítottak. Ma más világ járja. A hódító ambíció forrása nem a vad és ideális becsvágy, a háborúkat nem a fejedelmek indítják, hanem a kereskedők. Nem a dicsőség, hanem az üzlet kedvéért. Nem tartományokat és rabszolgákat hódítanak, hanem piacokat és vevőket. Transzvált és Oranzsot az angol kereskedők foglaltatták el Roberts lorddal és Kitchener lorddal és a német katonák a német kereskedőkért verekedtek Kelet-Afrikában. A legnagyobb modern hatalom tehát a kereskedelem és igen tüdvös dolog az, ha embernek, törekvésnek, intézménynek sikerül szert tenni hatalmas barátokra. Ez a siker a többiek között azt is mutatja, hogy érdemes a vele való barátkozásra, mert a hatalmak mindig megváltoztatják, kivel barátkozzanak és a kereskedelem nem tartozik az önzetlen hatalmak közé. A hasznot keresi mindenben és ha valamit figyelmére méltat, bizonyosan okának kell lennie, hogy

hanem a móddal is, a hogy ezt az alkotmányt magának megszerezte. Ennél modernebb alkotmány-revolúciót még nem produkált a történelem, mint volt a teheráni forradalom. Oroszország is most vitva ki — ha ugyan kivitva — az alkotmányt, de ez a küzdelem régimódi volt, eszközeiben a nagy francia forradalomnál csak annyival modernebb, a háborúkat nem a csaták öldöklő szerszámai tökéletesedtek. Különböző barrikádokat emeltek, csak úgy, mint akkor és folyt a vér patakokban, csak úgy, mint akkor. Teheránban sokkal csöndesebben, összehasonlíthatatlanul modernebb módon és e mellett sokkal eredményesebben szereztek érvényt a nemzet akaratainak a perzsa alkotmány-mozgalmat vezetői. Összeállt a szörnyű módon megszegorodott hajdani világbirodalom ezer leggazdagabb, tehát legtöbb adót fizető kereskedője és kijelentették, hogy ha Muzaffer-Eddin ő fölsége nem ad alkotmányt, odább állanak egy országgal, elhurcolkodnak az országából. Akkor aztán lássa a *sah in sah*, a királyok királya, a Nap fia, a Hold unokaöccse, hogy miből kerül össze a civillista? Muzaffer-Eddin pedig, a ki Budapestet is ismételtelen megisztelte a látogatásával, tapasztalt ember és okos ember.

mossa magáról a tengervíz iszapját. Úgy menetetgetzik, hogy vádol. Leleplezéseket csinál. A hulli malorról is, a csuzimai malorról is. Elmondja és hitet is hajlandó tenni rá, hogy Hullnál, az angol kikötőben japán torpedókra lövöldözött, a japán tengeren ellenben angol hadihajók leselkedtek reá. Rosdesztvenszky tehát ott látta meg a japánt, a hol nem volt, ott ellenben, a hol a japán lesett rá, ő csak az angol vette észre. Most már nagyon bajos eldönteni, mi volt az orosz admirális baja: a *túl-ságos éleslátás-e*, vagy a *túl-ságos rövidlátás?* Mert hogy a japánt ott is meglátta, a hol nem volt japán: ez túlságos éleslátásra vall; viszont meg az, hogy ott, a hol csakugyan lesett rá a japán, nem vette észre, ennek a tulajdonságának épen az ellenkezőjét bizonyítja. Annyi bizonyos, hogy szegény Rosdesztvenszky pórul járt mind a két esetben: Hullnál is, Csuzimánál is, a túlságos éleslátásával is, a túlságos rövidlátásával is. És ezért meddő és fölösleges minden leleplezése. Hatásos csak az lenne, ha azt tudná bebizonyítani, hogy ő verte meg a japánokat és nem a japánok verték el őt. De már egy ilyen leleplezés egy muszka admirálisnak is nehéz földadat.

KOLDULÓ BARÁT.

MAGYAR-MANNHEIMER GUSZTÁV FESTMÉNYEINEK KIÁLLÍTÁSÁBÓL.

hasznat várjon tőle. Ennek a biznysága volt, negatív irányban, hogy minálunk egész a legutóbbi időkig nem volt komolyan számba vehető *műkereskedelem*: szeretjük ennek a biznyságát venni, pozitív irányban, hogy most már igenis van műkereskedelem. Vagy legalább is hozzáfogott, hogy legyen. Az utóbbi esztendő folyamán több bolt nyílt meg, a melyekben művészetet árulnak a közönségnek, most nyitják meg a legnagyobbat, az Uránia műkereskedését. Mi ezt a föllendülést, ezt az új elevenséget nagy örömmel nézzük, mert annak a jelét látjuk benne, hogy a kereskedelem már érdemesnek tartja nálunk a művészettel való foglalkozást, bizonyára abban a tudatban, hogy kifizeti magát. Egészséges erkölcsi alapja minden üzleti vállalkozásnak csak ez lehet, a mint-hogy egy kereskedő idealizmusa nem mehet túl ezen a mottón: jó portékát adni méltányos áron. Ha tehát a műkereskedelemben egy erősebb lendület mutatkozik nálunk, ennek a forrása nem lehet semmiféle fölségitő törekvés, hanem az igazságnak a megismerése, hogy a magyar közönség ma már igenis hajlandó vásárolni jó művészi produktumokat méltányos áron. És ennek van okunk örvegni.

A legmodernebb forradalom. Perzsia a héten egész váratlanul belépett a modern államok sorába, nemesek azzal, hogy alkotmányt kapott,

Tapasztalt ember léte tudja, hogy ha egy sah jól akar élni, — már pedig ő szeret jól élni, — az sokba kerül és okos ember léte tudja, hogy ha nincs a ki adót fizessen, hamar ki fog ürülni a perselye. Megadta tehát, a mit kívántak tőle és Perzsia most olyan alkotmányos ország lett, hogy Montenegró se különb. Ennek az egész históriának pedig az a tanulsága, hogy a perzsa kereskedőknek európai kollégáiknál kevesebb az érzékük a különböző Sárkány- és Oroszlánrendek iránt. Különböző alkalmasint ezeknek a segédelmével intézte volna el a dicsőséges Muzaffer-Eddin a velük támadt differenciáit.

Leleplezések. Rosdesztvenszky admirálist tudvalegőleg azért küldte az orosz czár tavaly egy nagy sereg páncélos hajóval a Sárga-tengerre, hogy bánják el azzal az armányos Togóval és verje tönkre a mikádó flottáját. A küldetés nem egészen sikerült, sőt egészen nem sikerült. Rosdesztvenszky útjának két nevezetes eseménye volt. Az egyik Hull-nál történt, Anglia partjai mellett, a hol az orosz hadihajók összelövöldöztek egy pár angol halászbarkáttal. A második nevezetes eseménynek a csuzimai szoros volt a színhelye, a hol viszont Togó hajói lötték pocsékká az egész orosz flottát. Dicsőséget a jó Rosdesztvenszky fejére egyik csata se hozott. Se a hulli, se a csuzimai. Most azután, hogy a hadifogságból hazatért az érdemes admirális, nekifohászkozott, hogy le-

CZÁRÁN GYULA.

Az aradmegyei kies Menyházán e hó 5-ikén egy ideális természetbarát hunyt el. Halála élénk részvétet keltett az egész országban. Mert mindazok, a kik valaha a Bihar-hegységben jártak és Biharfüreden vagy Menyházán megfordultak, tudják, hogy mit vesztett a turista-ügy Czárán Gyulában és sajnálattal adóznak emlékének.

Czárán Gyula az aradmegyei Seprősen 1846-ban született, birtokos örmény családból. Gondos nevelésben részesült és Pozsonyban, majd Bécsben jogot hallgatott. Szülei az ügyvédi pályára szánták, azonban a fiatal Czárán nem nagy hajlandóságot érzett erre, mert ideális lelkével a szabad természetért rajongott s elhatározta, hogy ennek szentelti életét. Az aradmegyei Seprőshöz nem messze van már a hegység, s a fiatalember minden szünidejét a Biharban és a Kódru-hegységben töltötte. Mint meglett férfi beiratkozott a selmezbányai akadémiára, hogy a geológiában is jártasságot szerezzen. Innét visszatérve, véglegesen a természet kutatásának élt. Több vízesés és barlang fölfedezése után első nagyobb turista-műve a Meleg-Szamos forrásvidékének a feltárása volt, a mit az Erdélyi Kárpát-Egyesület megbízásából végzett. Ezt követte a Galbina, a Csodavár és a Székelyó vízesés környékének a feltárása, s mindezeket a munkákat szakértelem-

mel végezte. Saját költségen útakat s útjelzéseket készített, s bizvást mondhatjuk, hogy hazánkban a Magas-Tátra után Biharfüred és Menyháza környéke van legjobban a turisták részére elkészítve. A biharfüredi kirándulásokra írt Kalauza pedig a turista irodalomnak egyik gyöngye.

A pár évvel ezelőtt elhunyt dr. Pethő Gyula főgeológussal együtt éveken át kutatata a Kódrú-Móma hegység barlangjait és a geológiai főlveleketben is segédkezett szorgalmas gyűjtéseivel. A múlt évben pedig Szádeczky Gyula kolozsvári egyetemi tanárral járt-kelt a nagy Biharban. Ezenkívül kiránduló csoportokat vezetett tavasztól őszig a hegységben s így méltán rászolgált a turista atyamester névre. Kedves útítára volt nyarankint dr. Chyzer Béla fővárosi orvos is, a kinek szívésségéből be is mutatunk néhány képet Csárán fölfedezéseiből. Az egyik kép a Szamos-bazár bejáratát, a Babilon-kaput ábrázolja, a honnét több mint egy kilométeres barlang vezet ki a Szamos-völgybe. A kép baloldalon a fehér sapkás alakban Csáránt ismerjük fel. Egy másik kép a Porczika nevű jégbarlang halványkék színű, tündéri szép jégoszlopaihoz mutat egy részletet. Mindezeket Csárán Gyula fedezte föl. Megemlítjük még, hogy a meziádi barlang feltárása után a híres Révi barlang kutatásához fogott s erről az «Erdély» 1905. évfolyamában több cikket is írt. Legutóljára Vaskó és Menyháza között fölfedezett egy új barlangot: az Ördög malmát, s 1905. december 14-én csikorgó hidegben a híres kalugeri Dagadó forráshoz ment, a melyről kimutatta, hogy vize télen is elötör s így téves az a külföldi irodalomban elterjedt nézet, hogy a Dagadó forrás periodikus. Elötör ez télen-nyáron egyaránt minden felőrában, s így valódi intermittáló forrás. A forrástól barátja: Ballauer Kristóf menyháza plébános csak nagy rábeszélések árán tudta hazahívni a szívbjajos embert, a ki erre rá három hét múlva szívészűhűdésben meg is halt. Most ott nyugszik a menyháza kis temetőben, szemben azzal a szép barlanggal, a hol gyakran gyönyörködött a Kódrú-hegység vadregényes ormaiban.

Emlékét a Magyar Turista-Egyesület és a Kárpát-Egylet kezdeményezésére, tisztelői mellszoborral fogják megörökíteni a Révi barlang előtt. P. K. és Sz. T.

CSÁRÁN GYULA.

PETŐFI SÁROSPATAKON.

1847 július 9-ikén nagynevű vendége érkezett Sárospatak városának. A bodrog-olaszti töltés felől jövet egy miskolci szekér állott meg Palkovich Antal bölcsészettanár lakása előtt. Kiszállt belőle egy karsú termetű, halvány, komoly arczu fiatal férfi. A fényes czinóból, veres hajtókájú kék dalmány, a nyakendőtől nem körített kihajtott inggallér, a fekete vitézkötésű szürke nadrág és a gömbölyű tetejű, kemény, fényes fekete selyem, u. n. Egressy-kalap sajátosnak tűntették fel öltözködését.

Petőfi Sándor volt.

Utazóban volt Szatmár-felé, jegyese látogatására s — mint uti leveleiből olvassuk — bejárta akkoriban Borsod-, Gömör-, Nógrád-vármegyék szebb vidékeit. Megszemlélte Nógrádnak a viharos multakat visszavarázsló, a képzeletet foglalkoztató sásfészkeit, felkereste Gömörben Széchy Máriának vadregényes helyen fekvő

várát, az általa Aranynyal és Tompával versenyezve megénekelt Murányt, hol nagy bosszúságára szolgált, hogy míg ő a csillagos éjszakában a táj szépségein melázott, addig a vele lévő Tompa Mihály az igazak álmát aludta.

Midőn egy pár évvel ezelőtt Gömörországban jártam, az odaváló éltebb református lelkészek nem egy érdekes epizódot elevenítettek fel előttem Tomparól, a többek közt Petőfinél nála történt látogatásáról is. Így, midőn a több napra terjedő kirándulás után a hejai parókiába visszakerülve, éjjeli nyugalomra tértek, az ágyban való beszélgetés közben nézeteltérés támadt a két keménynyakú költő közt. Ennek következtében a hirtelen természetű Petőfi kiugrott az ágyból, egy-kettőre felöltözött s úgy otthagya Tompát, mint Szent-Pál az oláhokat. Nemsokára kezével-lábával dörömbölni kezdett a közelben levő Szentmiklóssy-kúria kapuján. Az álmukból felriasztott házbéliek álmélkodással bocsátották be az éjfél látogatót, ki nagy indignációval mondta, hogy ő többet Tompával nem hál egy fedél alatt.

Ez volt a magyar költő-triász kettejének egymással való utolsó találkozása.

Pár nap múlva Miskolcra is betérve, Vadnayekekkel meglátogatta Petőfi a Bükk tövében Djós-győrnek négy hatalmas tornyú, fényes napokról regélő váromladékát. Beljebb a kéklő hegyek közt a Szinva-patak tündéres szépségű völgyét, a «Magyar Tempel»-t, melyre megjegyezte, hogy ha az angyalokat kiűznék az égből, ide jönnének lakni.

Miskolcra vasárnap korán reggel elindult Sárospatakra. Kellemes volt utaznia a szép Hegyalján; baloldalt a zöldelő erdők és szőlők, jobbról a szőke Bodrog mentén az arany színben hullámzó, itt-ott már kereszttekkel is ékeskedő búzaföldek közt a felhőtlen, verőfényes, derült nyári időben.

«Hejh, jártam én erre már roszt időben is! — írja Patakról, — Debreczenből utaztam Pestre, 1844-ben februáriusban, kopott ruhában, gyalog, egy pár huszassal és egy kőtet vessel... Egyes-egyedül mentem itt a Hegyalján, egy lélekkel, egy élő lényvel sem találkoztam, minden ember födelet keresett, mert iszonyú idő volt. A süvöltő szél havas esőt szórt reám.

Mindezeket, sőt egész életem sanyarúságait végig gondoltam, a mint a Hegyalján jöttem.»

A SZAMOS-BAZÁR BEJÁRATA.

A PORCZIKA JÉGBARLANG GALBINÁRÁN.

CSÁRÁN GYULA ÁLTAL FÖLFEDEZETT BARLANGOK A BIHAR-HEGYSÉGBEN. — Dr. Chyzer Béla amateur-főlvételjei.

Megérkezvén Sárospatakra — Tompa által utasítva — az említett tanárhoz szállott be.

A tanári kar, de főként a lelkesedni mindig legjobban tudó s még együtt lévő ifjuság lázas örömmel vette a mihamar szárnyakra kelt örövendetes hírt, hogy a bálványozott ifju költő városukba érkezett.

Petőfi már ezeidig szellemi kincseinek nagy részét előtarja. Munkái nagyobb részt kiadva, egy idő óta közkézen forogtak; újabb költeményei is napvilágot láttak a Pesti Divatlapban, az Életképekben s egy darabig a Honderűben, melyek a sok áskálódó kritika daczára is ünneplétté tették nevét a két magyar hazában.

Az ifjuság hön óhajtott látni. Petőfi is szívesen kívánt időzni egy kissé a különben is útba eső városban, melynek olyan két nevezetessége van, mint a nagyhirű kollégium és a kezeletes emlékü Rákócziak-vára.

Palkovich tanárnál méltó szívvel fogadtatásban részesült.

Innen először is a várt mentek el meglátogatni, mely «hajdan a nagy forradalmak orosz-lánbarlangja volt. Itt tanyáztak a szabadság orosz-lánai.»

A Rákóczi-vár, mely a Bodrog jobb partján emelkedik, jelenleg is maradványok karban van.

Az északi és nyugati oldalán eszközölt újabb építkezések által a Breckenheim hercegi család a mult század elején várkastélyvá alakította át. A vár széles tornyai messze ellátszanak a Bodrog völgyén. Belsejében a jelenlegi tulajdonos, Windisch-Graetz Lajos herceg értékes fegyver- és régiséggyűjteménye van.

Hatalmas építkezés rejlik a vár alatt a földben; kitünő rejtkehelyül szolgáló labirintusában néhol szédítő mélységek szélén, igen szűk nyílásokon áthaladva tágas termekbe lehet jutni. Ez üregek állítólag összeköttetésben állottak Abatujban a Hegyalja tulsó oldalán lévő bodóközi várral.

A vár déli oldalán egy kirugó erkélyt mutogatnak egymásnak a diákok, melyről az üldözött II. Rákóczi Ferenc a most már néhol betemetődött, de még akkor vízzel telve lévő mélységbe szökött és esolnakon elmenekült.

Megszemlélte a magyar szabadság lánglelkű dalnok a magyar szabadság legelső szentélyét, a vár déli oldalán lévő Rákócziak-várát.

A költő lelkesedésébe honfi bánat vegyült, ha az ősi vár akkori és egykori urainak személyét közt lévő éles ellentétre gondolt.

«Hajdan a Rákócziaké volt — írja — most pedig valami Breckenheimé.»

«... A városból mentünk a kollégiumba — folytatja tovább Sárospatakról keltezett levelében — telt poharak és víg diákokhoz. Magam is hozzá láttam. Szükség is volt rá. Felejteni akartam, hogy magyar vagyok.»

A HÁZ HOMLOKDISZE.

Az ifjuság daczára a drága időnek, a mennyiben két nap múlva következett az egzámen, szívesen szakított egy pár órát a költő tiszteletére és mindnyájuk multságára sebtiben rendezett barátságos poharazásra.

Felvezették Petőfit a nagy könyvtárba, majd pedig — miután annak könyveit, festményeit s más nevezetességeit megsejmelte s nevét a látogatók könyvébe bejegyezte, — onnan egy, az udvarfelőli oldalra nyíló másodemeleti kisebb terembe.

Itt a hosszú asztalon tülök- és nyirfapoharak közt tüzes hegyaljai borral telt palaczkok integettek. Az asztal körül helyet foglaltak a diákok Petőfivel az asztalnál.

Az első pohár bor után az énekkar kiválóbb tagjaiból álló ifjak rágyújtottak a költő legszebb dalaira, melyek közül több már akkor országszerte el volt terjedve.

Ekkor Petőfi felemelte a kezében lévő mítoszi alakokkal ékesített tülökpoharat (melynek az az áldott tulajdonsága volt, hogy — talpa nem lévén, a mire fel lehetett volna állítani — mindig «grundolni» kellett belőle) s tartalmát az énekkarra köszöntötte eme szavakkal: «Most e tülök kezében van, néhány nap múlva — homlokára téve a tülköt, mondá — talán itt lesz. Kiiszom e poharat, hogy részeg legyek s felejtsem el, hogy szabadságomat két szép szemért feláldoztam. Ti pedig, jó, vidám férfiak, mikor e pohárból iszotok, emlékezzetek rá, hogy Petőfi ivott e pohárból. Isten éltesse benne teket!»

A prézes (kóruselnök) indítványára ekkor az énekkar Petőfinék ajándékozta a poharat, azonban ő — mint Orbán József az énekkar történetében írja — «vagy feledékenységéből, vagy mivel súlyt nem fektetett rá», itt hagyta s az énekkar elnevezte Petőfi poharának.

Közben persze rá is gyújtottak; Petőfi is megtölte kurtaszárú selmeci pipáját sallang zacskójában lévő, igen szép piros színű, finom laskavagatú, illatos törökdohányával, a melytől előző napon a fiatal Vadnay Károly hullámoktól ringatott hajónak képzelte a kocsi, a melyen a Hámor felé utaztak.

E közben egyik fiatalember — szörnyen süthette a gégejét a «szomjúság napja» — vizet kért, mire Petőfi Bajza versével így fejezte ki felháborodását:

«Féle vizivók előlem,
Mert palaczkba fojtalak.
Itt szentségtörő nem tőrök
A bornak szentelt falak.»

E költeménystrófa, melyet tévedésből sokan a Petőfi szerzeményének tulajdonítanak, fel van karcolva a tülökpohár belsejébe is.

Fenekére pillantottak a kórustagok a repesztett kergű nyirfából vajt köpezős «basszus-pohár»-nak is, mely holmi fiók-kupa nevezetét sem igen bitorolta volna. E valamennyinél mélyebb edényből introitusok és kollációk alkalmával, meg a mikor úgy hozza a sorja, a társalknál mélyebb hangú basszisták szoktak inni.

Elmulattak kedélyesen, diákosan; köszöntő, dal, vidám beszéd egymást váltotta.

A borozás végeztével szívélves búcsút vett Petőfi a boldog emlékekkel gazdagodott, lelkesült diákságtól. Ki tudja, nem találkozta-e úra egy-két év múlva a csatatéren?

A főiskolából visszatért szállására, a jelenleg Kossuth-utca 61. szám alatt lévő (még ekkor emléktáblával meg nem jelölt) belső házba Palkovichékhoz, hol este több tanár részvétele mellett nagy vacsora volt.

Palkovich Antal, ki a szabadságharc után Palkóvi nevet vett fel, ez időben a főiskola egyik legtudományosabb és legnépszerűbb fiatal tanára volt. Mint író ember, barátságban és levelezésben állt sok kiváló kortársával. Tompa ő hozzá utasította Petőfit, ki így ír róla Kerényihez: «Megismerkedtem Palkovics professzorral, kit te is ismersz s így tudod: milyen derék ember. Látod, barátom, még a professzorok közt is vannak derék emberek.»

A történelmet tanította az akadémián s hogy a szabadságharcokról tartott lelkes előadásait tettekkel is illusztrálja, 48 végén állását és családját odahagyva, szépszámu diákokból álló csapatja élén maga is elment a háborúba. Végig harcolta a szabadságharcot s megírtult fiatal bajtársaival mint kapitány tért vissza Patakra, hogy e kis történelmi kirándulás után újult erővel prelegáljon nekik a katedróból, míg aztán el nem vitték Kassára, majd Dalmáciába sanyarú rabságra.

Művelt lelki felesége, az én diákkori háziasasszonyom, ki 40 évi özvegyesség után 1902-ben

MAGYAR MUNKÁSOK NYUGDLÉGYLETÉNEK HÁZA.

BÁLI ÖLTÖZÉK.

tért meg a pataki temető sűrű lombjai alá, sok szép és drága emléket közölt velem az életéből. Elragadtatással beszélt Petőfiről, ki a szóban forgó látogatása alkalmával már az ő vendége is volt, — ekkoriban lévén ők új házasok. Boldogan említé, hogy a költő megdicsérette a «szép asszony főztét.»

A lakásukon töltött este — mint mondotta — finom és kedélyes társalgás közben télt el. Pálkővi társaságkedvelő, elmés, vig kedélyű házigazda volt. (Később a fogságban búslakodó rabtársainak borús napjait is derűsekké tudta tenni.)

A társaság központja azonban Petőfi Sándor volt, kinek ragyogó szelleme, rózsás kedve minden jelenlévő lelkét a jókedv sugaraival aranyozta be.

Lelkesülten beszélt Juliájáról, kinek látogatására indult az «ígéret földére», kit azonban — sajnos! — nem volt szabad látnia az esküvő napjáig, szeptember 8-áig.

A barátok kocczintásra nyújtott poharai visszatérték figyelmét a most sem épen barátságatlan környezetre s a nem épen mostoha jelenre.

S a mily mértékben fogyott a Királyhegy leve, olyan mértékben, vagy talán még rohamosabban növekedett a jókedv.

— Ha meghalok, a siromra is hegyaljai fűmirtot ültessenek! — végrendelekék a költő.

— Annak lenne még csak tüzes a leve! — válaszolt Pálkővi.

Petőfi ez estén — a mire ritkán szánta el magát — vígan dalolt, majd bordalokat szavalt, anekdótázott.

Éjfélután Pálkőviné már el akarta hagyni a társaságot, de Petőfi ellenezte, mondván:

— Nem addig van a', kedves hűgomasszony! Egyszerre szakadjon majd vége mindnyájunk mulatságának!

Nem is lett vége a vigasságnak, csak jóval éjjel után.

Petőfi másnap reggel elbucszított Pálkőviék-től. Marasztották ugyan az iskolai vizsgálatokra, de ő kinyilatkozta, hogy nagyon siet Szathmár felé és — mint mondá — nem is szereti látni az «állatkínzást.»

Sárospatakról Sátoraljaújhelyre kocsizott Kazinczy Gáborhoz.

Miskolczy Simon János.

EGY MUNKÁSJÓLÉTI INTÉZMÉNYRŐL.

Az egyesülésben rejő hatalmas erőnek és a nép jóléte érdekében kifejtett céltudatos munkának egyik legeredményesebb és a maga nemében páratlanul álló példáját szolgáltatja a *Magyarországi munkások rokkant- és nyugdíj egyesülete*, melyet 112 nemes gondolkodású munkásalakított meg Budapesten 1893-ban. A tagok és a Kölber Alajos kocsigáros elnöksége alatt működő vezető férfiak lakadatlan akaraterővel küzdöttek a félreértéssel, a közönyvel és rosszakarattal s ennek köszönhető, hogy van hazánkban egy nagyon is jelentékeny munkásjóléti intézmény, mely a napi politika ádáz tusától érintetlenül, egyedül csak azért fáradozik, hogy az ipari és kereskedelmi alkalmazottak ne csak betegségük esetén részesüljenek segítségben, hanem biztosítva legyen megélhetésük akkor is, ha baleset, betegség, vagy agkori gyöngeség

ESTÉLYI ÖLTÖZÉK.

következtében elveszítették legdrágább és egyetlen kincsüket: munkaképességüket.

A míg más előrehaladottabb és kedvezőbb élet-körülmények között levő államok törvényhozásilag gondoskodnak a rokkantak és agkok ellátásáról, addig nálunk a törvényhozás még egyáltalában nem is foglalkozhatott e legfőbb szociális kérdés megoldásával. Azért is a munkások nagyon helyesen tették, hogy ezen életbevágó társadalmi kérdés megoldására a saját erejükből töreksenek. S a mint az elért eredmény mutatja, nagyon helyes úton járnak, olyan helyes úton, mely kell hogy alapjául szolgáljon majdan az ügy törvényhozási rendezésének.

Ezen legjelentékenyebb munkásjóléti intézményünk 13 évi fennállása után ma több mint 32 ezer

JELENET A «LEÁNYKA» CZIMŰ OPERETT II. FELVONÁSÁBÓL.

Sorger fényképe.

ipari és kereskedelmi alkalmazottat, önálló iparost, tisztviselőt, tanítót stb. számlál tagjai sorába, kiknek egybegyűjtésére sem ügynököket, sem hangzatos reklámokat nem alkalmazott. Van az egyletnek a budapesti központ és öt kerületi befizetőhelyen kívül a vidéken 117 fiókpénztára s alig van nagyobb gyár az országban, a hol az egyletnek tagjai nem volnának. Az elmúlt 13 év alatt a tagok csekély 20, 24 és 30 filléres befizetéseiből immár 1800,000 korona vagyon áll rendelkezésére, mely folyvást örvedetesen emelkedik. A vagyonból 1¼ millió korona állami és székesfővárosi értékpapírokban van elhelyezve és a vagyonnak egy része az együletnek Budapesten, a József-utca 23. szám alatt most elkészült egyesületi és bérháza. Ez a ház, melyet olvasóinknak bemutatunk, egyike a főváros legszebb középületeinek, mely mind külső eszencségeiben, mind belső modern berendezésében méltán dicséri tervezőjét és építőjét, *Kausser Gyula* jóhírű építész-építőmestert. A ház földszintjének utcai részét foglalja el az egylet mintaszerűen berendezett központi irodája, a többi 27 lakás pedig, melyek a modern higiénikus követelményeknek megfelelően vannak beosztva és berendezve: bérbe vannak adva. Ezen házban alkalmaztak először a lépcsőház földszintjén egy teljesen új rendszerű lakásmutatót, mely minden lakó részére külön levélszekrényt tartalmaz telefontal összekötve, úgy hogy a levélhordónak nem kell az egyszerű levelekkel az összes emeletre fáradnia. A levélszekrény ezelszerű berendezését kívánatos volna minden fővárosi modern házban meghonosítani már csak a levélkiszállítás gyorsasága és a levélhordók nehéz munkájának megkönnyítése végett is.

Megemlítjük még, hogy az egyesület 1903-ban kezdte el a rokkant tagok segítségét s azóta 70 rokkant tagot és 21 árvát lát el rendes heti segélyvel, és számos özvegyet részesített támogatásban, úgy, hogy a segélyezésre kifizetett összeg jóval meghaladja az ötvenezer koronát.

P. S.

PÁRISI DIVATLEVÉL.

Új korszaka nyílt meg a divatnak a farsang be-köszöntével. Ez a ragyogó kedvű, esőrgősapkás uralkodó minden esztendőben — ha csak néhány hétre is — egy külön világot tud megteremteni, a melynek legfőbb jellege a káprázatos pompa. Egy-egy estére tündérfátyolhoz hasonló ruhába öltöznek a szép leányok, asszonyok és a báltermek megtelnek szépséggel, illattal és vidámsággal.

Különösen ebben az esztendőben van erősen kifejezve a fényűzés törekvése. Alig látunk báli vagy estélyruhát, a melyet tele nem öltönének minden színben megcsillanó pillékek. Arany, ezüst, aczél, gyöngyház és a mindig kedvelt fekete pille oly bőven lesz a legébbnél lengőbb szöveteke alkalmazva, hogy az utóbbit alig látjuk meg tőle. Művészi vál-

TÉLI FAVÁGÁS A DEBRECZENI NAGYERDŐN.

tozottságú mintákat mutat e pilledisz, csaknem minden izlésnek és alkalomnak megfelelő. Amott mint pettyek — elszórva — ragognak a pillék, itt hatalmas virágkelyhek tömörülnek vagy pedig tündöklő csillagok formájában mutatkoznak be.

A pilledisz többnyire túll, csipke vagy Crêpe de Chine alapra lesz alkalmazva. Mint érdekes, de áránál fogva nem mindenki számára megszerezhető újdonságot kell megemlítenem a guipure tunikákat Plastikus — többnyire virágmintás — csipkéből hosszú kabátokat szabnak, melyek oly hosszúk, hogy térdre alul is leérnek. Olykor lenge fodrokban végződnek és ekkor határozottan tunika-jellegűek. A minták természetesen selyem alapoz simulnak, illetve ezzel vannak béleelve.

Valódi csipkéből csak néhány kiváltságos nő szerezheti meg, mert egész vagyonba kerül. De az utánzatok ma már annyi kivitelben és minőségben készülnek, hogy igazán bárki is elfogadhatja őket. Es hogy a csipke mindenkor kedves és elegáns viselet, abban a nők zöme megegyezik.

A divat ma különben a maga teljességében elfogadta az empire-ruhát. A párisi estélyeken nem is látni más formát, mint ezt, mely annyi kecses eleganciával simul viselője alakjához. Lágy, fénytelen selyem adja az alapot, melyre tündöklő felhő módjára borul a pillés túll vagy csipke. Alul keskeny, dús fodordisz s a vállon többnyire az úgynevezett *fichu*, szintén fodorból vagy csipkéből.

A színházi bluzok is mind pillés szövetekekből készülnek. Nagyon szépek, ha fekete csipke az anyaguk, fehér selyem béleléssel. Ez nem túlkomor, de minden izében elegáns. Viselik fiatal leányok és öreg asszonyok, tehát minden kornak illik ez a di-

vat. Kevésbé izléses, ha a fekete csipkét szines selyemmel bélelik: ez már feltűnőbb.

A fiatal leány báli ruhája ma is leginkább fehér. Lágy, habkőnyű szöveteke a legalkalmasabbak e célra, selyemmuslin vagy linon. Ehhez oly poétikus ruhák készülnek most, a mikor a raffinemental határos már a puha redőzet alkalmazása. Semmi bántó keménység, csupa művészi simulékonyság. Ezekhez a ruhákhoz nem illik más dísz a virágnál, az is csak a legdisebbébb alkalmazásban. A finom virághelyek oly tökéletesen kivitelben készülnek, hogy még a szakértő szemét is megtudják tévesztetni. Egyes, halvány rózsákat tűznek a kivágás köré az alj fodraira, olykor szegélyét is ezek alkotják. De látnak olyan ruhákat is, melyeket valóságos díszekre osztanak a befutó, apró kelyhekből álló, virágfüzerek.

Mai képünkön bemutatunk egy divatos báli ruhát, mely Páris legelső divattermében készült. Fiatal asszonyoknak készült fehér luisine-selyemből. A derék előrészen virágmintás aranyhímzés látszik, mely elől lefut az alj szegélyein. Itt dús fodrokban csipke hullámsík, mely a deréket is díszíti. A kivágás négyzet, ujja rövid dudorból áll.

A másik ruha estélynek, hangversenynek van szánva. Dereka boleroformán szegélyekkel díszített, melyek a gallért is adják. Az aljon is ezt a díszet látjuk, miért is e ruha anyagul legalkalmasabb a posztó. A nyaknál vastag szálu csipke van a derék és kevés díszítés bársonnyal. Az uja rövid, csipkével és bársonnyal.

S. Bella.

IRODALOM ÉS MŰVÉSZET.

Gyulai Pál családi költeményeiből gyönyörű kis amateur-kiadást rendezett a Franklin-társulat a költő számára ajándékkul, nyolczvanadik születés napjára. Kettős oka volt a nagy kiadó-társulatnak különösen, a maga részéről is ünnepelni Gyulait: mint író, kinek művei becses kiadványai közé tartoznak s mint régi idő óta igazgatósági tagját, a ki az öt mindenben jellemző kötelességtudással dolgozott a társulatnak az irodalom érdekében is levő felvirágoztatásán. Erről szól az a rövid, meleghangú ajánlás, mely a könyveske elején, a Franklin-társulat igazgatósági tagjai nevében üdvözlö az ősz költőt. Azok a költemények vannak benne, melyek a költőnek magának legkedvesebbek, mert legkedvesebbeiről s legkedvesebbeikkel szólnak s mert meleg szívének legmelegebb érzelmei vannak bennük megörökítve. Neje iránti szerelme, a korán elhunyt hitves utáni gyász, ifjusága virágában örökre elkötözött leánya és fia s gyermekei közül ma már egyedül élő leánya alakjai rajzolódnak ki a szép, megható hangú versekből s velük a költő nemes, gazdag lelke. Ezért kedvesek e versek szerényebb köntösben is mindenkinek s kétszeresen kedvesek lesznek azoknak a kiváltságosoknak, a kiket a költő e kis kötetével meg fog ajándékozni. Mert könyv-árusi forgalomba nem fog kerülni, csak száz példányban nyomtatják, a melyeket Gyulai maga fog barátainak, kedvelteinek emlékül ajándékozni, saját

JÉG-VÁGÁS.

ajánlásával ellátva. A 43 lapra terjedő könyvecske nyomdai kiállítás dolgában is valóságos remekmű, izlés, gondosság, technikai tökéletesség egyesült előállításában. Ritka szép, vastag papíron, finoman metszett piros nyomású betűkkel vannak nyomtatva a versek, mindegyiknek ezime s a fölötté levő művészi rajzu kis fejlécz tiszta arannyal van nyomva. (Tudunkkal ez az első magyar könyv, melyben valódi aranynyomást alkalmaztak.) Minden vers kezdőbetűje aranyos-piros kis miniatűr. Gyulai legjava férfikorából való arcképe s családja tagjainak képmásai művészi gondú finom nyomásban, egészítik ki a kötetet díszet. A kinek jut belőle, nemcsak becses emléket nyer vele, hanem a magyar nyomdai munka egy igazán becsületére való mesterművét is.

A fiatalok. Ezt a gyűjtő címet adta Malonyay Dezső legújabb munkájának, melyben festőművészetünk legmodernebb képviselőiről: Ferenczy Károlyról, Grünwald Béláról, Katona Nándorról, Magyar-Mannheimer Gusztávról és Rippl-Rónai Józseftről ad a közönségnek részletes tájékozást, nyilván abból a célból, hogy közelebb hozza a laikus közönséget ezekhez a művészekhez, a kik ma is még sokat kénytelenek teljes megértésükért küzdeni. Malonyay gondolkozása hajlékonyságáról tett bizonyítást a magyar képmás úttörőiről szóló régebbi munkájában, most mint agítáló és magyarázó lép elő. Munkáját nagyon megkönnyítette azaz, hogy igen gazdag sorozatát állította össze a reprodukcióknak az illető művészek munkái után (16 mellékletet és 197 szövegbe nyomott képet), — így magyarázatának meg van adva a szükséges és szemléleti alap s az olvasó mindig maga előtt látja azt, a miről szó van. A „Művészeti Könyvtár”, melyet K. Lippich Elek szerkeszt, s munkával is teljesebbé tette sorozatát s egy lépéssel közelebb jutott célja: a művészeti ismeretek és a művészi fogékonyság szélesebb körben való elterjesztése felé.

Őszi rózsák. Két kötet verset kaptunk e cím alatt Szemere Emilől s ha első rendű költőt nem is, de kedves, rokonszenves, igaz magyar embert ismertünk meg belőlük. Száz év óta szinte hagyományos már, hogy a Szemere-családnak egy-két tagja mindig szerepel az irodalomban s mint mindenki tudja, volt is, van is köztük, a ki a maga korának legjelesebb írói közt foglal helyet. De úgy látszik, az irodalmi érzék és érdeklődés a család oly tagjaiban is megvan, a kik nem léptek az irodalmi élet zajos nyilvánosságára s ezek közül való Szemere Emil is. Erre vall, hogy eddig nem próbált verseivel nyilvánosan szerepelni s csak most, hajlottabb korában, mint „őszi rózsák”-at bocsátja őket közre. Erre vall verseinek formája, tartalma is: inkább szűkebb, meleg baráti kör számára készülték s ott bizonyára meg is tették a maguk hatását. Egészséges, derült felfogás, lelkes, őszinte magyar érzés jellemzi e verseket, érezni leg többjüknél, hogy nem írói becsvágy sugallta, hanem a költői munkában talált gyönyörűség.

Új magyar könyvek. Őszi rózsák (költemények), írta Szemere Emil. I. és II. kötet. Budapest, Hornyánszky Viktor nyomdája. Ára a két kötetnek öt korona.

Művészeti könyvtár. Szerkeszti K. Lippich Elek. A fiatalok. (Ferenczy Károly, Grünwald Béla, Katona Nándor, Magyar-Mannheimer Gusztáv, Rippl-Rónai József); írta Malonyay Dezső. Budapest Lampel-Wodianer részvény társ. kiadása. Ára díszkötésben 10 korona.

Leányka. Van tehát olyan pár is, a melyet mind a két szemben álló fél megnyeri és pedig ugyanazon fórum előtt. Ilyen esoda természetesen nem eshetik meg — primadonna nélkül. A Népszínház nagy sikert aratott új darabjának, a Leányka-nak a szenzációja egy másik színház, a Király Színház egy másik új darabjának, a Gül-Babának a sikerénél kezdődött. Azzal a sikerrel a Király Színház bizonyította be, hogy tud diadalt aratni Fedák Sári nélkül is, ezzel a másik sikerrel meg Fedák Sári tett róla tanúságot, hogy tud diadalt aratni a Népszínházban is, a mely aztán így a harmadik nyertes lett ennek a csodálatosan szerencsés párnak. A Verő György darabjával: szövegéről, zenéről, előadásról megmondották már a véleményüket a kritikusok és megmondotta a közönség is, a mely most estező-estére az utolsó helyig megtölti a Népszínház nézőterét. Szívesen konstatáljuk ezt a sikert, mert egy értékes tehetségu magyar szerző munkáját és értékes tehetségu művészi erők törekvését koszoruzza. Fedák Sári művészetének legnemesebb tulajdonságait érvényesítette Telesi Margit szerepében és a színház is azon volt, hogy hatásban és izlésben kiváló produkáljon. Ebben a munkában Vidor Pál mint színész is segített Vidor Pálnak, az igazgatónak. A darab színpadi képei is gyönyörűek, a minek bizonyosága a felvétel is, melyet a Leányka második fölvonásának egy jelenetéről olvasóinknak bemutatunk.

EGYVELEG.

* Megbízható statisztikai adatok szerint a világban 250 millió mohamedán és 447 millió keresztény ember él, de az Izlam követőinek száma sokkal gyorsabban emelkedik, mint a külföldi keresztény hit felekezeteik.

A legújabb amerikai összetételű, divatos kellemes, vonzó illatot árasztó parfüm a „Diana parfüm”. Urak, hölgyek egyaránt csodákat beszélnek a pikáns, elbűvölő illatról, melyet a pesti uri hölgyek egyszerre felkaptak. Eredeti 5 koronás nagy üvegekben szállítja a magyarországi főraktár Erényi Béla Diana-gyógyszertára, Budapest, Károly-körút 5.

Bob-hashajtó a legkellemesebb (10 fillér.) Müller Károly igazságügyi tanácsos, a porosz kamaratörvényszéki kerület kir. jegyzője, írja: A berlini Leichner L. cég üzleti könyveinek, valamint mérlegeinek való áttekintése után bizonyítom, miszerint a Leichner-féle zsír-arcpor kelendősége folytonos emelkedésben volt. Huszonöt év óta minden év nagyobb fogyasztást mutat ki. Berlin, 1905 október 25. Ezen a csodálatossal határos tény újonnan tantsítja a Leichner-féle zsír-arcpor haszníthatatlan jóságát. Minden arcznak ifúságot és szépséget ad.

A legnagyobb kiűntetést: az arany érmet díszkölevéllel, a közelmúlt npsokban Bécsben megtartott nemzetközi főzőművészeti kiállításon csak nagyon kevés kiállító nyerte el. Köztük van a Maggy Gynla és Társa cég is Bregenzben, a mely levelesítője, bonillon-tokjai és levestábiáért ezeken kívül még az államérmet és a díszes rendezésért két munkatársi oklevelet kapott.

HALÁLOZÁSOK.

Elhunytak a közelebbi napokban: Dr. BUDAY JÓZSEF főreáliskolai tanár, 52 éves Budapesten. — KOSZTELA LAJOS 54 éves korában Kisgaramon. — GURBAN KONSTANTIN borosjenői görögkeleti esperes, megyebizottsági tag, 60 éves korában. — Baloghfalvi CZÖBEL IMRE császári és királyi kamarás, 87 éves korában. Czöbel Minka jeles írónő nagytatyját gyászolja az elhunytban, Anarcon. — GLUZSEK IMRE, nyug. kereskedelemügyi számtanácsos, 70 éves korában Budapesten. — RAAD SÁNDOR, Szatmár város közigazgatási tanácsosa, 51 éves korában Szatmár-Németiben. — HÁRY EDE, a Szegszárdi Népbank igazgatója 65 éves korában Szegszárdon. — Nagyvárad VÁRADY KÁLMÁN 58 éves korában, Sárospatakon. — LÁCZAY SZABÓ ELEK 62 éves korában Sátoralja-Ujhelyen. — NAGY JÓZSEF volt 48-as honvéd, Szegszárd város bírája, dunavégvártársulati pénztárnok 77 éves korában Szegszárdon. — PAPI KOZMA ZOLTÁN utadalmi főintéző 46 éves korában Rápon. — SZALAY GYULA 55 éves korában Székesfehérváron. — KÖBEK JÓZSEF 74 éves korában Miskolcon. — MAKAY ISTVÁN, a temesvári „Déli Ujság” felelős szerkesztője, 33 éves korában. — STANDEISZKY KÁROLY nyug. ezredes, 74 éves korában Temesvárt. — Székelyföldvári SZILÁGYI MIKLÓS kolozsmegyei földbírtokos 38 éves korában Budapesten. — Dr. KRONECKER JÓZSEF kir. tanácsos Takarékpénztári ügyész, 67 éves korában Szombathelyen. — HÜVÖS ÁRMÉN botfai nagybirtokos, 67 éves korában Nagykanizsán. — CSERE LÁSZLÓ 48-as honvéd, Attila-huszárezredbeli gyógyszerész, a honvédmenedékház tagja, 82 éves korában a honvédségi helyőrségi kórházban.

MÁRIA ANREA testvér, a szegény szent Ferencz-rendi testvérek maros-vásárhelyi kolostorának főnöknője, szül. Jozsefy Czelesztin 59 éves korában Maros-Vásárhelyen. — Özv. kis-dobai DORNY ÁGOSZTONÉ, szül. szlavai Sándor Eugénia 86 éves korában Pozsonyban. — Özv. BENEDIKTY KÁROLYNÉ, szül. Gömörzy Ernesztin 73 éves korában Dobosinán. — GÖNCZY FERENCZKÉ, szül. Kornfeld Vilma Budapesten. — Özv. csitári GRAMANETZ GÁBORNÉ, szül. Lasich Antónia 83 éves korában Székesfehérváron. — Özv. felsőödrői PATTYI SÁNDORNÉ muzsai Vittenyődy Erzsébet Bereklánj életének 70-ik évében. — VIZNICEI CSENSKYI PÉTERNÉ, szül. László Augustus 34 éves korában Alsó-Vereckén.

KÉPTALÁNY.

Az 1906 évi 1-ső számban megjelent képtalány megjelölése: Szemvedés edzi a lelket.

Szerkesztői üzenetek.

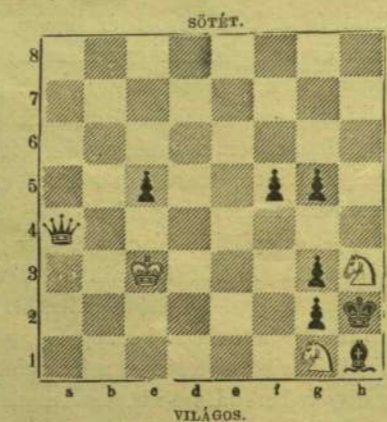
Öreg előzető. Végtelenül sajnáljuk az esetet. Nem is mentegetjük magunkat azaz, hogy elkerülte figyelmünket az a közlemény. Mert nem lett volna szabad, hogy elkerülje. Hiba, a mi történt, s csak azzal tehetjük jóvá, hogy jövőre figyelmesebbek leszünk. Önnek pedig köszönetet mondunk az érdeklődésért.

Dalok (I.—III.) Jó szívvel, magyaros gondolkodásból írt hétköznapi dolgok, so dalom, sem érzés nincs bennük elég arra, hogy meghassanak.

Az élet, A szerelem. Az életről keveset tud még, nagyon naivul fogja fel; a szerelmet is inkább ifjú képzelődés, mint igazi szenvedély hatására állt énekli. A „Történet”-nek pedig gyökeres hibája az, hogy unalmas.

SAKKJÁTÉK.

2468. számú feladvány. Blumenthal Oszkártól.

Világos indul és a harmadik lépésre mattot ad.

Felelős szerkesztő: Hoitsy Pál.

Szerkesztőségi iroda: Budapest, IV., Reáltanoda-u. 5. Kiadóhivatal Budapest, IV., Egyetem-utca 4.

REVE D'OSSIAN
PARFUM PÉNÉTRANT

LEGRAND
PARIS

LOTION-SZAPPAN-KIVONAT
RIZSPOR.
Kapható minden nagyobb czégnél.

Salvator Természetes lithion-forrás kitűnő hatással

vese-, hólyag-, rheuma- és kősványbántalmanknál, vizeleti nehézségeknél, csukorbetegségeknek a legelső és emésztési szerek kúrálásánál.

Budapesten főraktár Edeskaty L. urnál.

Ha őszül a haja ne használjon mást, mint a „STELLA“-HAJVIZET,

mert ez nem hajfestő, de oly vegyi összetételű szer, mely a haj eredeti színt adja vissza. Üvegeje 2 K.

ZOLTÁN BELA gyógyszerárban,
Budapest, V/49, Szabadság-tér, Sétány-utca sarkán. 11186

FEJFÁJÁS ELLEN FÉLPERCZ ALATT HAT

ANTIDOL

KAPHATÓ MINDEN GYÓGYSZERTÁRBAN!

Vértes-féle Sósorszesz Minden házban szükséges.

MEGHODITOTTUK A VILÁGOT!

UNDERWOOD

BELICZAY BÉLA mézeskalácsos és viaszgyertya-öntő

Budapest, VII., Csányi-utca 3.
(Saját házában.) 11431

Raktárában kapható saját készítményű finom mézeskalács, fehér és díszített viaszgyertya, méz, fehér és sárga viasz, legjobb minőségű viaszszáz kicsinyben

Telefon 29-05. és nagyban. Telefon 29-05.

SERAIL-ARCZKENŐCS, Minden árthatmas alkalmatosságnál!

SERAIL-ARCZKENŐCS
ARCZ-SZÉPÍTŐSZER

az arczot tisztítja, fehériti és báronyupuhává teszi. Egy tégegy ára 1 kor. 40 fill., kis tégegy ára 70 fill.

Serail-szappan, Epe-szappan kitűnő toletti szappanok a kezes használatához. Serail-erőme nappali használatra, Serail-póder kiváló finom arczpor három színben, fehér rózsaszín és crème. Egy doboz ára 1 kor. Készíti ROZSNYAY MÁTYÁS gyógyszerár, Aradon, Szabadság-tér.

Az Egyesült budapesti fővár. takarékpénztár RENDES KÖZGYÜLÉSÉT

folyó 1906. évi február 3-án d. u. 4 órakor központi osztályában (V. ker., Dorottya-utca 4. szám alatt, saját épületében) tartja, melyre a t. cz. részvényesek az alapszabályok 12., 14. és 15. §-ai értelmében tisztelettel meghívhatnak.

TÁRGYSOROZAT:

1. Az igazgatóság és a felügyelő-bizottság jelentésének, valamint a múlt évi zárszámadásoknak előterjesztése, a mérleg megállapítása, a nyereség felosztása, s az igazgatóság és a felügyelő-bizottság részére a felmentvény megadására iránti határozathozatal.
2. Az igazgatóság előterjesztése az alapszabályok módosítása iránt.
3. Az igazgatóságának megválasztása.
4. A felügyelő-bizottság esetleges kiegészítése egy évre.

Amazon t. cz. részvényesnek, kik a közgyűlésen résztvenni s szavazati jogukat személyesen vagy más meghatalmazott részvényes által gyakorolni óhajtják, sziveskedjenek az alapszabályok 18. és 20. §-ai értelmében legkésőbbben 1906 deczember hó végéig saját nevékre írt részvényeket még le nem járt szelvényekkel együtt legkésőbbben 3 nappal a közgyűlés előtt, tehát legkésőbbben bezárólag folyó évi január hó 31-ig a takarékpénztár központi vagy budai osztályában (V. Dorottya-utca 4. sz., vagy II. Pó-utca 2. szám alatt) letenni, ugyanott a osztályában (V. Dorottya-utca 4. sz., vagy II. Pó-utca 2. szám alatt) letenni, ugyanott megvizsgált 1906. évi zárszámadások és a felügyelő-bizottság jelentés példányai az alapszabályok 147. §-a értelmében folyó évi január hó 27-éig kezdve átvehetők. 11513

Budapesten, 1906. évi január hó 17-én.

Az Egyesült budapesti fővárosi takarékpénztár igazgatósága.

A Franklin-Társulat kiadásában Budapest (IV. ker.) Egetem-utca 4. sz. megjelent és minden könyvereskedésben kapható:

Magyar nemzetiségi zsebkönyv

Második rész:

NEMES CSALÁDOK

I. kötet.

Kiadja a magyar heraldikai és genealogiai társaság.

Ára vászonkötésben 12 K.

E kötet 230 nemes család multjára és jelenére vonatkozó adatokat tartalmaz, feltüntetve a család származását, szétálgazását, birtokviszonyait, czimereit, és ismeretve a jelenleg élő nemzedéket, illetőleg annak közelebbi leszármazását.

Szépírá

Iskolai és magánhasználatra.

Szépírá. Vajda Pál-tól. Magyar és német szövegekkel. Szépírási minták ára. . . . . 80 fill.

Állírtás magyar és német szövegekkel. Szépírási minták ára. . . . . 80 fill.

Rondírá. Vajda Pál-tól. Németországban rendezve. Ára 80 fill.

Kapható: LAMPFEL R. könyvkereskedése (Wodianer F. és Fia) és V. Dorottya-utca 4. szám alatt Budapest VII., Andrássy-utca 21. sz. és minden könyvkereskedésben.

5 frtért

szétküldésért mellet az Orsz. Postáruházzal Budapest, Rottenbiller-u. 4B. I. emelet. egy férfiöltönyre 3 méter finom fekete, sötétkék, szürke vagy barna angol gyapjúszövetet.

Férfiöltöny

divatos szabással, gyapjúszövetből készült mérték után finom kivitelben 25 kor. — T. emelet. LICHTMANN SANDOR szabómester, 11090B Budapest, Rottenbiller-u. 4B. I. emelet. Vélkre minták bérmentve

Mme Sarah Bernhard Páris

írja Leichner úr! Szerencsés vagyok Önnek csodálatos gyártmányait köszönettel mondhatni. — Sohasem fogok többé más színházi illatszereket használni és Párisból is Önhez fogom intézni megrendeléseimet.

Sarah Bernhard.

A finyes elismerés nagy dícsősége a Leichner-féle arczporoknak és szépségzsereteknek. Különbösen ajánlom: 11515

Leichner-féle szírczpor
Leichner-féle Hermelin-arczpor
Leichner-féle Aspasia-arczpor.

Kitűnő arczporok ezek a mindennapi használatra; nem látni, hogy az arcz be van porozva, sőt az arcz oly szépsége nyer általuk, mit az egész világ megcsodál. Mindenütt kapható, de csak zárt szelencékben. Kérjünk mindig Leichner-féle.

L. Leichner, a kir. színház szállítója, Berlin, Schützenstr. 31.

DAVID KÁROLY ÉS FIA

BOBOZ, PAPIRÁRU ÉS SZAB. FÉMKAPOCS GYÁRA

Budapest, I., Mészáros-utca 58. szám

Gyárt Papírtányért, bomboniert és Jardinet-dobozokat. Sajtoló kerak dobozokat, légmentesen elzárható, összehajtható dobozokat, pólák, kötőgyapot, stb. osomoglására. Hintódobozok, valamint húszott lemez-osóvek toltása szerinti nagyságban. Teas-dobozok 1/2 kilogr.-ig 10 kilogr.-ig, valamint 6, 10 és 20 filléres tea osomoglásához. 300 munkás. 11312

Napi gyártás 150,000 doboz.

PARÁDI ÜVEGGYÁR RAKTÁRA
GÖRÖG ISTVÁN
BUDAPEST
N. ker. Kossuth Lajos utca 15. sz.

Nagy választék mindenféle üvegekben. Asztali készletek stb.

Igen jutányos árakon.

Állami arany érem 1896.
Jury tag. Bronce érem Páris 1900.

Kunz József és Társa

királyi kiválts. nagykereskedők.

Vászon, asztalneműek, kész fehérműek, menyasszonyi kelengyék, függöny, ágytakaró és szőnyegáru raktára.

Budapest, V., Deák-tér 1. 11440

Világhírű „Omega“-óra!

Igen finom precíz szerkesztéssel, 15 köves horogony-művel, melynek tokja szerkezete és számlapja a leggondosabban kidolgozott és szabályos van. — 26 K
Duplatételes 3 nehéz ezüstfedéllel — 32 K
Rész szerinti lapos kivitelben, gyönyörű számlappal — 34 K
Hasonló duplatételes — 40 K
Ugyanezek tiszta finom aranyból — 140—200 K
Dupla ezüstökben — 30 K

SCHÖNWALD IMRE
magyar óras- és ékszergyárosnál, Pécssett 122.
Nagy képes árjegyzék ingyen és bérmentve. 21103

MAGGI-LEVES-ÉTEL-IZESÍTŐ

páratlan a maga nemében és régóta jól bevált szer, hogy gyenge levelek, mártások, főzelékeknek stb. egy pillanat alatt meglepő jó és erőteljes ízt adhassunk. Kis adag elég. Üvegekben 50 fillértől kezdve. Eredeti üvegek legolcsóbban utántölthetnek. 11481a

Épp egy ajánlhatók **MAGGI BOUILLON-TOKJAI**, melyekből csupán forró víz ráöntése által kitűnő erő- vagy húsvés készíthető. Tokokban à 2 adag 20 és 15 fillért. — Kaphatók minden fűszer-csemegekereskedés és drogueriában. 5 nagydíj, 32 aranyérem, 6 díszoklevél, 7 tiszteletdíj. Hétsezer versenyen kívül, több között az 1899. és 1900-iki párisi világiállításokon. (Maggi Gyula jurytag.)

Serravallo
CHINA-BOR VASSAL
erősítőszert gyengélkedők, vörsegenyek és lábadozók számára. Etvágygerjesztő, idegerősítő és vérjavító szer. 11500
Kittűnő íz. Több mint 4000 orvosi vélemény.
J. SERRAVALLO, Trieste-Barcola.
Vásárolható a gyógyszerárakban filléres üvegekben à K 2.60, egész literes üvegekben à K 4.80.

Dr. Gölis-féle emésztő-por (1857 óta kereskedelmi czikk.)

Etrendi szer, kitűnő hatása van a különösen nehezen emészthető ételek föloldására, valamint az általános emésztésre és így a test táplálására és erősítésére is. Naponta kétszer használva, evés után egy kávéskanálnyit téve a nyelvre s a szokásos itallal bőböltve, kedvező befolyást gyakorol a hiányos emésztés következtében fellépő jelenségeknél, minők: gyomorégés, nyálkakepződés, székrekedés, aranyeres bántalmak, altesti pangás stb.
Ásványvíz-gyógyomlál mint elő- vagy utókúra, vagy egyidejűleg a gyógyomlál kitűnő hatást fejt ki.
Minden doboznak dr. Gölis pecsétjével és a bejegyzett védjeggyel kell lezárva lenni s mindenkor határozottan dr. Gölis-féle emésztő-por kérendő a vétel alkalmával. Egy nagy doboz ára 2 K 52 fillér, egy kis doboz ára 1 K 68 fillér.
Dr. Gölis-féle egyetemes emésztő-por központi szétküldése: Bécs, I., Stefansplatz 6. (Zwetthof). — Főraktár: Török József gyógyszerár Budapest, Király-utca 12. és Andrassy-ut 26. szám.

Olcsó cseh ágytoll!
5 kiló: új foszított 9.60 K, jobb 12 K, fehér pelyhlyuba foszított 18 K, 24 K, hűdélér pelyhlyuba foszított 30 K 60 K Szállítás portmentes, utánvétel. A kiserelés és visszavétel portmentes ellenében megengedtetik. 3421
Benedikt Sachsels, Lobes 60. Post Pilsen, Böhmen.

ANYÁK!
Óvjátok gyermekeltek a hátgerinc elgörbülésétől! Hátgerinc elgörbülésben szenvedő
15 éves leány műfűző alkalmazása előtt. a fűző alkalmazásával.
Keleti J. testgyógyászati műintézete készít jótállás és a legolcsóbb gyári árak mellett; Hessing vagy Dollinger tanár rendszere szerint, hátgerinc stb. elferdülésének gyógykezelő-ére.
Egyenestartók hanyag testtartás megállítására. **Mellfűzőket** plasztikai pármázással stb. Női kiszolgálás. **Járó- és támgépeket,** Lorenz tanár és Hessing rendszere szerint, a boka- és csipőbizület gyulladásánál stb. **Műlábakat és műkezeket** a legúj-kele-tesebb technika kivételben, több évi jótállás mellett! — **Gyógy-szobatorna-készülékek,** valódi amerikai és angol gyártmány, nagy választékban! 10956
Kérjen ingyen és bérmentve legújabb képes árjegyzékét **KELETI J. orvosi műszer-gyáros,** BUDAPEST, IV., Koronaherczeg-utca 17. sz.

MATTONI-FÉLE GIESSHÜBLER
TÉ AMÉSZTESZTES SAVANYÚ-KUT

KALAP-KIRÁLY
BUDAPEST IV., ESKÜ-ÚT 6. KITTÜNŐ PAL. AUTOMOBIL. Bőr kalap és sapka a legújabb elegességek. Árjegyzék külföldi. 11505

KÖVÉRSÉG KORAI VÉNSÉG.
Istenem, — így sémajta ezer meg ezer ember, — mit adnék, ha olháj-sodásomtól és emésztésem zavarától megszabadulhatnám. Iám, nem is kell annyit áldozni. Tegyen minden hölgy és férfi csak egy kísérletet **Mandor** savanyút és vértisztító port, biztos az eredmény; ezt le-ki-tá-llyos orvos és vegyészeti bizonyítványokkal kimutathatom. — Ne mulasson senki el, erőt meggyőződni; hozassa meg a Mandor port, ha be nem válik, a pénz duplán visszadom. Csak 2 kor. 80 fill. Mandor doboza, orvosi utasítás és bizonyítványok mellékelve. Után-vétel a pénz be küldése mellett; portomentesen diszkrétan küldi **Méne Mandl Ida,** Budapest, Károly-körút 2/V. sz. Török József gyógyszerár, Budapest, Király-utca 12. sz. 11225

RETHY BELA
GYÓGYSZERÉSZ
PEMETEFÜZÜKORKA
BÉKÉSCSABÁN
ARA 60 fillér.

Hogy **ESZMÉNYI** KEBELT előrhessen, használja ön a **Pilules orientales-t,** melyek rövid idő alatt a kiálló nyak-és vállcsontokat állítják, a kebelét fejlesztik, erősítik és ismét helyreállítják, a dorombnak pedig állandóan kecses emponit adnak, a nélkül, hogy a derekat megnagyobbítanák.
A PILULES ORIENTALES az egészséget mindenkor előmozdítják és leg-érzékenyebb véralkat mellett is bevehető, hata-lesnyok által ép úgy, mint hölgyek által, a kiknek keble a szilárdaságot elvesztette vagy azt soha sem bírta. Körülbelül kéthavi könnyű kezelés. Egy doboz ára utasítással K 6.45, bérmentve, utánvétel K 6.75.
J. Ratió, Pharmicien, 5, Passage Verdau, Paris. Ausztria-Magyarország részére: **Török József** gyógyszerész. Budapest, Király-utca 12. 11469

JELMEZEKET
legolcsóbb és legszebb kivitelben készít 11520
EMMERLING ADOLF
tűzijáték, farsangi czikkék- és cotillon-gyáros
Budapest, Gróf Károlyi-u. 26.

1900. Párisi világiállítás Grand Prix.
KWIZDA FERENCZ JÁNOS
cs. és kir. osztrák-magyar, román kir. és bolgár fejedelmi szállító, körgyógyszerész Bécs melletti Kornenburgban.
KWIZDA-féle Restitutions-fluid
osász. és kir. szabadalma-zott mosóvíz lovak számára. Egy üveg ára 2 kor. 80 fill. 40 év óta az udvari istállóban, a katonaság és magánosok nagyobb istállóiban használatban van nagyobb elő- és utóerősítő, inak me-revségénél stb. az idomításnál kiváló munkára képesíti a lovakat.
Kwizda-féle Restitutions-fluid
csak a mellékelt véd-jeggyel valódi. Képes árjegyzéket ingyen és bérmentve. Főrak-tár: **Török József** gyógyszerár, Budapest, Király-u. 12., Andrassy-ut 26.

frt 1.50
Roskopf-rendszer
frt 1.50
Svájci Roskopf-rend-szer — frt 2.—
Arany-doublé (arany-hoz hasonló) — 2.25
Roskopf-patent — 3.50
Ezüst remont órák — 3.—
Kettős fedélű — 4.—
Három erős fedélű — 5.—
Omega-précis órák — 8.50
Maximéter-órák — 9.—
Schaffhauser-órák — 18.—
Ezüst páncélláncok — 1.—
14 kar. arany páncéllánc — 10.—
14 kar. arany órák — 8.—
14 kar. arany gyűrűk — 2.—

Verseny-ébredtő 19 cm. 1 frt.
Helios-ébredtő — frt 1.50
Éjjel világító — 1.50
Kettős haranggal — 2.—
Ingórák, 71 cm. magasság — 3.50
Toronyütéssel — 4.50
Zeneművel — 5.50
Schwarzwalder, kakukkal — 2.50
3 évi írásbeli jótállással. Szétküldés utánvétel. Meg nem feleltéért hat hónapon belül a pénz visszakiuték vagy kiserelés megengedtetik.
MAX BÖHNEL, órás
Wien, IV., Margarethenstr. 38.
Nagy (1000 képes) árjegyzék ingyen és bérmentve.

Sok millió előkelő urhölgy használja a világhírű Földes-féle **MARGIT-CREMET,** mely zsírtalan, ártalmatlan s régóta szépít. A Földes-féle **MARGIT-CREME** gyor an és hirtosan ható ártalmatlan szer szeplok, májfoltok, bőrtakák, pattanások, kiütések s mindennemű bőrbaj ellen. A világ legelőkelőbb hölgyei használják és elragadtatással beszélnék annak páratlan és csodás hatásáról. Egy tégely elhaszná-lása után erről mindeki meg fog győződni.
Postán utánvétel vagy a pénz elő. **Földes Kelemen** gyógyszer. Arad. Budapesti főraktár: **Török József** gyógyszer. Király-u. 12. és Andrassy-út 26. Kapható minden gyógyszerárban.
Franklin-Társulat nyomdájá. (Budapesten IV., Egyetem-utca 4.)

Legkedveltebb, legjobb hajfestőszert a **MELANOGENE** fekete és barna színben. Ezen kitűnő és ártalmatlan készítménnyel haját, szakálát, bajuszt pár perc alatt feketére vagy barnára le-het festeni. A szín állandó és a termézetes színtől meg nem különböz-tethető. Ártalmatlan és alkalmazása igen egyszerű. Nem piszkít. 11284
Ára 2 korona 80 fillér.

VASÁRNAPI UJSÁG

5. SZ. 1906. (53. ÉVFOLYAM.) SZERKESZTŐ HOITSY PÁL. FŐMUNKATÁRS MIKSZÁTH KÁLMÁN. BUDAPEST, FEBRUÁR 4.

IX. KERESZTÉLY.
1818—1906.

EURÓPA APÓSA, az európai fejedelmek hatalmas testületének korelnöke: *Schleswig-Holstein-Sonderburg-Glücksburg Keresztély*, Dánia s a vendek és gótok királya, Schleswig-Holstein, Stormarn, Ditmarschen, Lauenburg és Oldenburg hercege ezen a héten, január 29-én Kopenhágában meghalt. A XIX. század elején született 1818 április 8-ikán és megérte a XX. század elejét. Nyolczvanhét esztendődt élt. Európában csak egy uralkodó van, a ki nála régebben ül a trónon és ez I. Ferencz József. De Ferencz József csak tizeonyolcz esztendő volt, mikor az osztrák eszásári palástot vállára terítették, míg Keresztély herceg negyvenötödik esztendejét taposta, mikor 1863-ban négy vezető európai hatalom: Anglia, Franciaország, Poroszország és Ausztria megállapodása dán lovas-generálisból gyermektelen nagybátyja, Frigyes király trónusára, dán királylyá léptette elő.

Koronáját, a melyhez meglehetősen váratlanul jutott, ugyancsak hosszú ideig, teljes negyvenkét esztendeig viselte. És Isten áldása bőven gondoskodott róla, hogy az továbbra is a familiában maradjon. Hogy az öreg király most fáradt szemét örökre lezárta, hat élő gyermeke siratja benne édes apját. Három fia: Frigyes trónörökös, a ki most, hatvankét esztendő korában lett Dánia királya, György, a görög király és Valdemár herceg, a ki minden testvére között a legidősebb, hatvannégy éves, de nem lehetett se trónörökös, se király, mert nem fejedelmi vérből való leányt vett feleségül. Leánya is három maradt az öreg királynak: Alexandra, az angol király hitvese, Dagmar, III. Sándor czár özvegye és Thyra, a cumberlandi herceg felesége. Özvegye nem maradt; felesége Lujza, hessen-kasseli hercegnő, a kit a világ legháziasabb királynéjának emlegettek a mig élt és a ki maga tanította meg a leányait harisnyát kötni, hamarabb sirba tért, mint koronás férje. Hét esztendővel ezelőtt halt meg, 1898-ban, hat esztendővel az aranylakodalmuk után. Most utána ment a férje is, a kivel fél-száz évnél nagyobb időt töltöttek együtt boldogságban.

IX. Keresztély élete immár a históriáé, a mely nagyon sok lapot aligha fog neki szentelni és kevesebb erényét fogja fölörölni, mint

a nekrológusai. Nem mintha nem lett volna gazdag erényekben az agg fejedelem, de erényei inkább voltak polgári, mint uralkodói erények. Embernek kiváló volt, akár csak nása, trónörökös fiának apósa, Bernadotte Oszkár, a svéd király, de uralkodónak épen olyan kevéssé szerencsés, mint emez. Csak a hibáikban nem hasonlítottak egymáshoz. Oszkár királytól azt

IX. KERESZTÉLY, AZ ELHUNYT DÁN KIRÁLY.